

**Archeologienota : McDonald's/Carglass,
Churchillsteenweg/Olmenstraat, Aalst (prov.
Oost-Vlaanderen)**

**Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, maart 2017**

Titel

Archeologienota:

McDonald's/Carglass,
Churchillsteenweg/Olmenstraat,
Aalst (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteur

Robby Vervoort

Opdrachtgever

McDonald's Belgium

Projectcode

2017B314

Plaats en datum van uitgave

Borgerhout, maart 2017

Reeks

RVFSA-Rapport

© Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1.	Technische fiche/administratieve gegevens.....	4
2.	Inleiding	8
2.1.	Methodiek van het onderzoek.....	8
2.2.	Beschrijving van de geplande werkzaamheden	10
2.2.1.	Huidige situatie	10
2.2.2.	Toekomstige situatie	12
2.3.	Archeologische voorkennis	14
3.	Archeologisch bureauonderzoek/assessment.....	17
3.1.	Korte historiek van Erembodegem	17
3.2.	Historisch cartografische bronnen en luchtfoto's	17
3.2.1.	Fricxkaart (1712)	17
3.2.2.	Kaart van Ferraris (1771-1778).....	18
3.2.3.	Atlas der Buurtwegen (1841)	20
3.2.4.	Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)	20
3.2.5.	Plan Popp (1842-1879).....	21
3.2.6.	Luchtfoto 1971	22
3.1.7.	Luchtfoto 1979-1990.....	21
3.1.8.	Luchtfoto 2000-2003	22
3.1.9.	Luchtfoto 2013-2015	23
3.1.10	Topografische kaart NGI	23
3.3.	Geomorfologie en bodem.....	24
3.3.1.	Bodemkaart van Vlaanderen	25
3.3.2.	Bodemerosiekaart	26
3.3.3.	Bodemgebruikskaart	27
3.3.4.	Tertiair en quartair geologische kaart	27
3.4.	Archeologische bronnen (CAI) en wetenschappelijke inventarissen.....	29
3.4.1.	CAI	30
3.4.2.	Archeologisch onderzoek in de omgeving	33
3.4.3.	Overige informatie	34
4.	Synthese bureauonderzoek en onderzoeksvragen.....	34
4.1.	Synthese gespecialiseerd publiek en antwoord onderzoeksvragen	34
4.2.	Samenvatting niet gespecialiseerd publiek	36
5.	Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	37
6.	Bibliografie	38
6.1.	Online bronnen	38
6.2.	Literatuur	39
7.	Lijst figuren en bijlagen	40
7.1.	Lijst figuren.....	40
7.2.	Lijst bijlagen.....	41

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

McDonald's/Carglass, Olmenstraat, Aalst

Ligging

Prov. Oost-Vlaanderen,

9320 Aalst,

Olmenstraat - Churchillsteenweg

Kadastrale gegevens projectgebied

Gemeente Aalst 12de AFD,

Erembodegem 2^e AFD/

sectie B,

Perceelnrs projectgebied:

Bounding Box

1185D2/1185E2/1185B2

X 126403,3   Y 178211,4

X 126413,5   Y 178162,4

X 126405,7   Y 178160,5

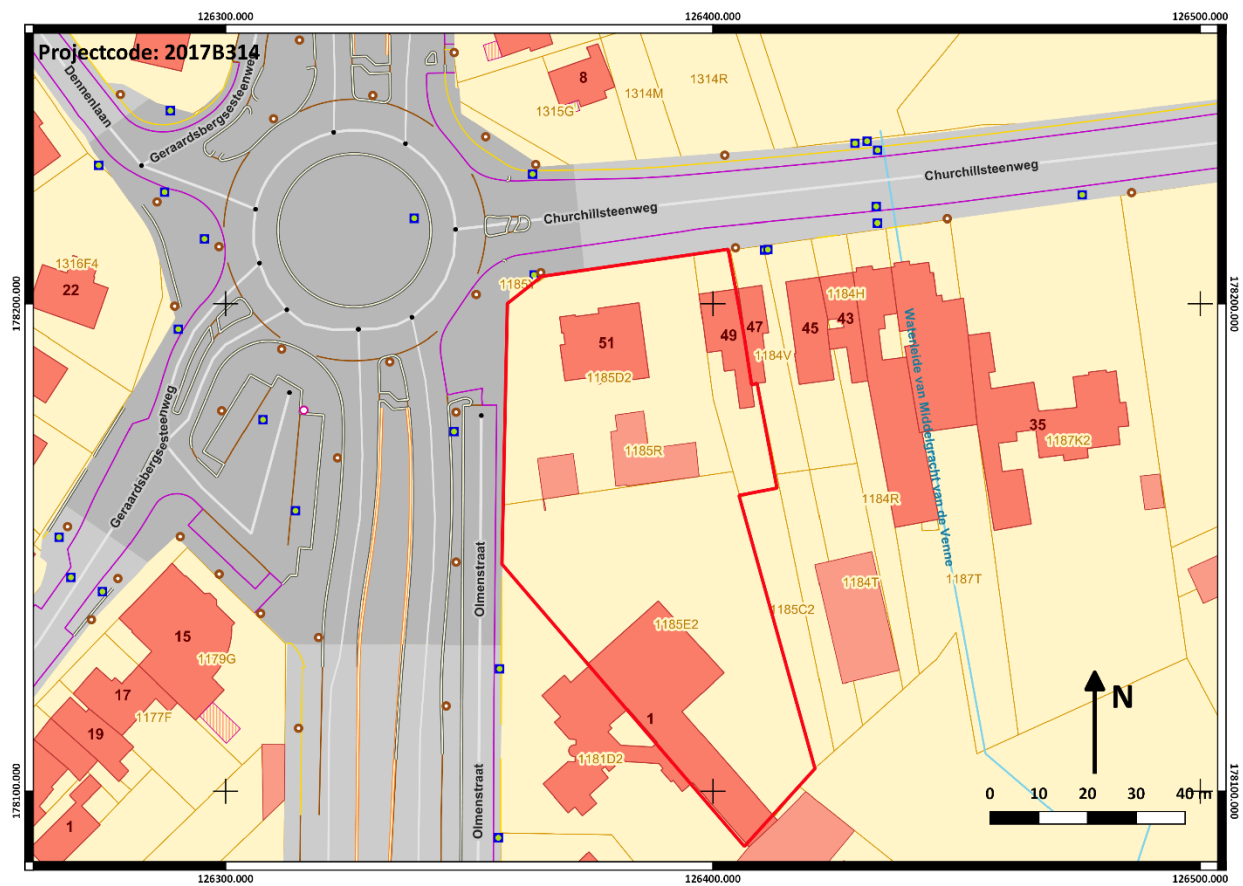
X 126421,1   Y 178104,4

X 126406,5   Y 178088,9

X 126356,5   Y 178146,6

X 126358,0   Y 178200,1

X 126364,7   Y 178205,8

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied¹

Onderzoek

Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek

Projectcode

2017B314

Opdrachtgever

McDonald's Belgium

Contactpersoon opdrachtgever

Dhr. Steve Van Hoof

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research & Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126

Nummer wettelijk depot

¹ www.geo.onroenderfgoed.be

<i>Termijn</i>	Niet van toepassing
<i>Geplande ingreep</i>	22 februari - 26 maart Slopen bestaande bebouwing en verharding. Bouw nieuw restaurant, Carglass, parking, wegenis en nutsleidingen.
<i>Geldende wetgeving en voorwaarden</i>	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer en de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedragen, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.
<i>Randvoorwaarden</i>	Het terrein is heden bebouwd en grotendeels verhard.
<i>Doelstelling</i>	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
<i>Vraagstelling</i>	• Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied (onderzoeksvraag 1)? • Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied (onderzoeksvraag 2)? • Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein (onderzoeksvraag 3)? • Wat is de impact van de geplande werken (onderzoeksvraag 4)?

Thesaurus

- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op (**onderzoeksvraag 5**)?

Archeologienota, bureauonderzoek, landschappelijke boringen

2. Inleiding

Het plangebied is gelegen in Erembodem (Aalst), aan het kruispunt van de Churchillsteenweg en de Olmenstraat. Het gebied is gedeeltelijk in gebruik als woning en gedeeltelijk als garage met bijbehorende verhardingen. De huidige bebouwing wordt volledig gesloopt en vervangen door een restaurant (McDonald's) en een nieuwe garage (Carglass).

Het doel van dit bureauonderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunning.

Het bureauonderzoek (projectcode 2017B314) werd uitgevoerd door een erkend archeoloog, conform de Code van Goede Praktijk. Tijdens dit bureauonderzoek is nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. De gehanteerde methodiek is beschreven in paragraaf 2.1.

In paragraaf 2.2 wordt ingegaan op de geplande werkzaamheden. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 3 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 4 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden, en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen.

Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (Programma van Maatregelen).

2.1. Methodiek van het onderzoek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 3 besproken zullen worden. De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Hoe de landschapshistoriek van het projectgebied zich heeft ontwikkeld is onderzocht op basis van de online databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be). Hierbij zijn de volgende kaarten geraadpleegd: bodemkaart, bodemgebruikskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart.

Daarnaast zijn verschillende historische kaarten geraadpleegd om een beeld te krijgen van de historische ontwikkeling van het plangebied. De georeferenciede kaarten kunnen geraadpleegd worden op het online Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroenderfgoed.be). Het betreft de kaart van Fricx (1712), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de kaart van Vandermaelen (1846-1854) en van Popp (1842-1879). Tevens zijn enkele 20ste- en 21ste- eeuwse luchtfoto's geraadpleegd op dezelfde website. De bedoeling hiervan was inzicht te krijgen op de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving in recente tijden.

Tenslotte is het bij een archeologische waardering van een plangebied van groot belang te achterhalen of er zich in en nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond (kunnen) bevinden. Om dit te kunnen bepalen, zijn de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroenderfgoed.be) bevraagd. De ingevoerde locaties zijn enerzijds op basis van cartografische, literaire en toponomische bronnen geselecteerd en anderzijds op basis van waarnemingen op het terrein (vondstmeldingen, veldprospecties, prospecties met ingreep in de bodem, archeologisch onderzoek). Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aan- of afwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving.

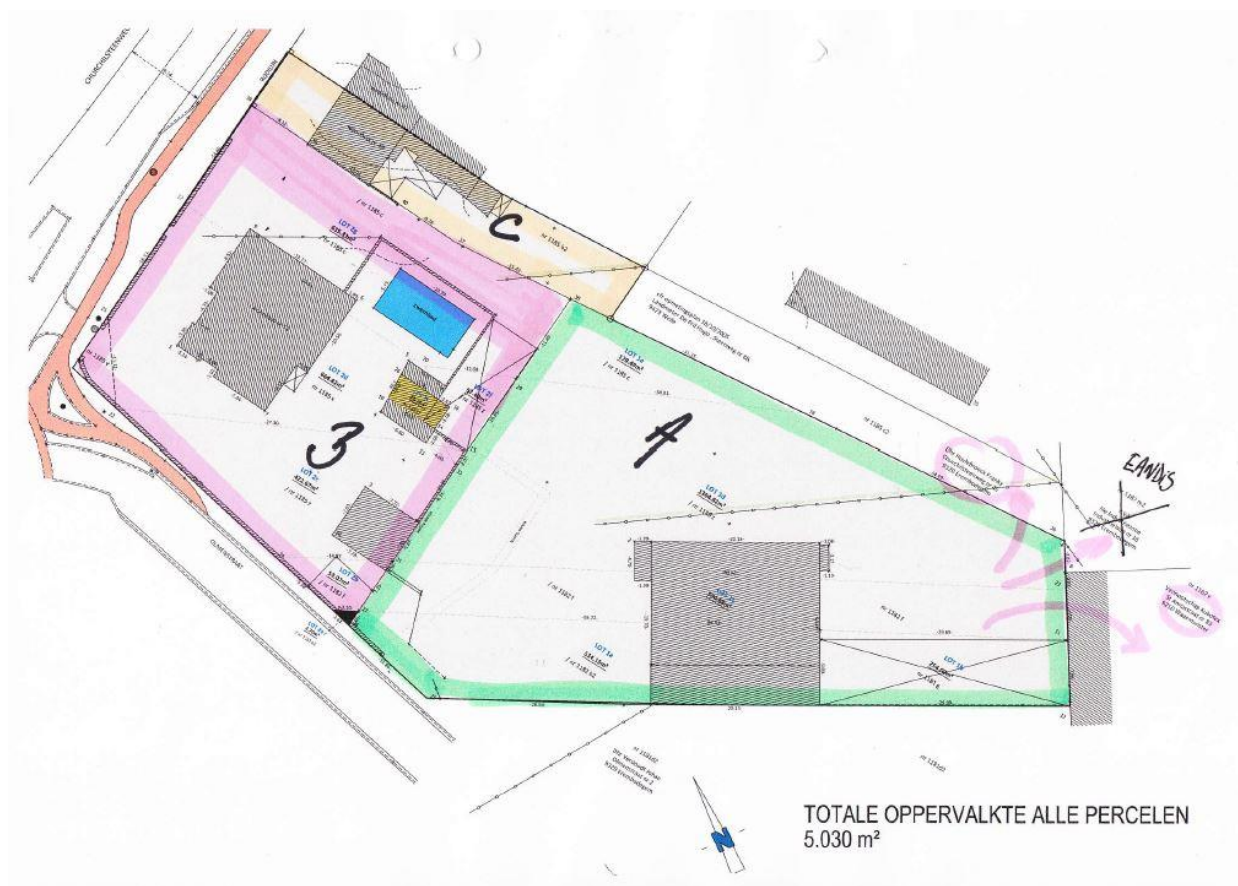
Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de bijgaande verstoringen in kaart gebracht te worden. Dit is gebeurd op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld (paragraaf 2.2). Hiertoe behoren de plannen van de bestaande bebouwing en de bouwtekeningen van het te realiseren project. Deze gegevens dienden als basis voor het maken van een kaartje waarop de verstoringen ten gevolge van de geplande werkzaamheden zijn gemarkeerd.

Verder zijn in opdracht van de bouwheer verschillende booronderzoeken uitgevoerd die eveneens in deze nota worden besproken en een belangrijke bijdrage vormden in de besluitvorming.

Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering, en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 5).

2.2. Beschrijving van de geplande werkzaamheden

2.2.1. Huidige situatie

Figuur 2: Bestaande inplanting met aanduiding van de drie zones

Het projectgebied kan opgesplitst worden in drie zones. Een eerste zone bevindt zich ter hoogte van de Churchillsteenweg nr. 49 (C op fig. 2). Het betreft een smal perceel haaks op de steenweg georiënteerd. Op het perceel bevindt zich aan de straatzijde een oude halfopen bebouwing met verharding aan de straatzijde en tuinzone achteraan. Een toegangsweg naar het achterliggende perceel bakt de zone in het westen af. Met uitzondering van de kleine tuinzone, kan deze zone door het recente gebruik als volledig verstoord beschouwd worden. Dit bleek tevens uit de resultaten van een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd in 2017 in opdracht van de bouwheer (zie verder).

Figuur 3: Zicht op de woning aan de Churchillsteenweg 49 (bron: Google Earth)

De tweede zone (B op figuur 2) betreft het perceel gelegen te Churchillsteenweg nr. 51. Het betreft een groot hoekperceel met een vrijstaande woning. De woning betreft een landhuis met zwembad en verschillende kleinere bijgebouwen. Aan de noord-, oost- en zuidzijde van de woning zijn enkele kleinere tuinzones met gras aanwezig. Ten westen van de woning bevindt zich een oprit die naar de achtergelegen garage leidt. Ook nu kunnen we stellen dat de zone met uitzondering van de tuinzones volledig werd verstoord. Dit werd tevens aangetoond door de resultaten van de landschappelijke boringen uitgevoerd in 2017 in opdracht van de bouwheer (zie verder).

Figuur 4: Zicht op de woning aan de Churchillsteenweg 51 (bron: Google Earth)

Een derde zone (C op fig. 2) bevindt zich in het zuiden van het projectgebied en grenst gedeeltelijk aan de Olmenstraat. Hier bevinden zich in het westen enkele hangars die dienst deden als garagewerkplaats met bijbehorende kantoorruimte. De rest van deze zone is nagenoeg volledig verhard. Dat de zone lange tijd dienst deed als opslagplaats voor auto's/wrakken blijkt uit de luchtfoto genomen tussen 2013-2015 (zie verder). Bij het uitgevoerde booronderzoek bleek tevens de aanwezigheid van minerale oliën in één van de boorstalen. Allicht dienen dus bijkomende maatregelen genomen te worden naar bodemsanering in dit deel van het projectgebied. Uit het landschappelijk booronderzoek en de studie van de luchtfoto's bleek dat een deel van deze zone van het projectgebied in het recente verleden reeds sterk verstoord werd (zie verder).

Figuur 5: Bebouwing aan de Olmenstraat 1 (bron: Google Earth)

2.2.2. Toekomstige situatie

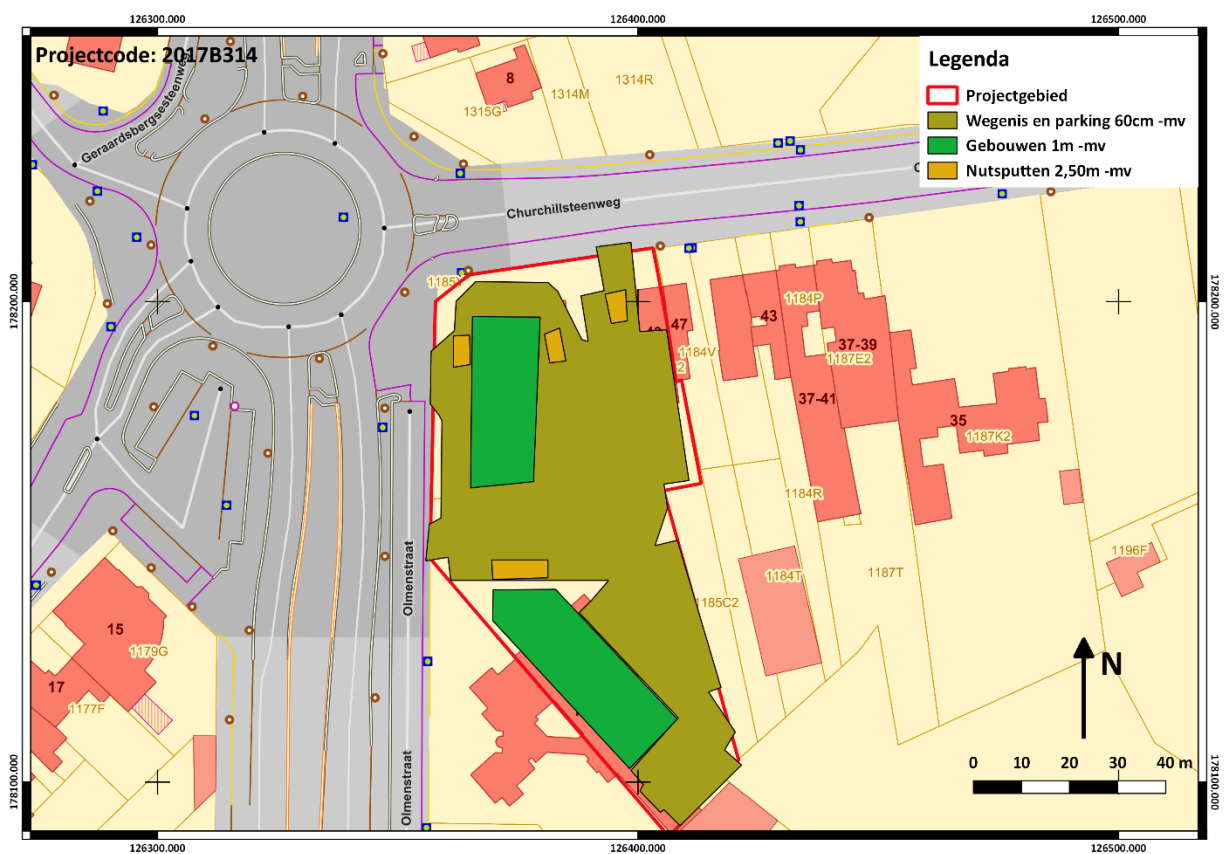
Binnen het projectgebied zal op korte termijn een nieuw restaurant van McDonald's worden gerealiseerd in het noordelijke deel en een nieuwe vestiging van Carglass in het zuidelijke deel. Rondom zal een zone worden voorzien met een verharde parkeerplaats. De niet verharde zones worden voorzien van begroeiing met gras.

Om dit te realiseren worden in eerste instantie alle bestaande constructies en verhardingen verwijderd. Waarbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat ter hoogte van de toekomstige wegenis en verhardingen de bodem niet dieper dan 60 centimeter onder het huidige maaiveld zal worden afgegraven. Ter hoogte van de nieuw te construeren bebouwing zal de afgraafdiepte beperkt blijven tot 1 meter onder het huidige maaiveld. Enkel de zone waar ondergrondse putten worden voorzien, worden tot een diepte van 2,50 meter onder het maaiveld uitgegraven. Het moge duidelijk zijn dat eventueel aanwezige sporen die zich binnen de af te graven

diepte bevinden, zullen worden vernield.

Figuur 6: Plan nieuwe inplanting: in rood te slopen bebouwing, in grijs nieuwe verharding, witte zones met zwarte kader markeren de positie van de bouwzones (© McDonald's)

Figuur 7: Aanduiding verschillende afgravingdieptes op GRB

2.3. Archeologische voorkennis

Er werd nog geen archeologisch onderzoek in welke vorm dan ook uitgevoerd in het projectgebied. Ook voor de wat wijdere omgeving kan hetzelfde vastgesteld worden. Dit bureauonderzoek vormt met andere woorden de eerste weerslag van enig archeologisch onderzoek naar dit perceel.

Wel werd op 9 maart 2017 een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd door Geosonda. Zes boringen werden uitgevoerd, drie op de terreinen van het toekomstige restaurant en drie op de terreinen van de nieuwe Carglass. De bodemstalen hebben een diameter van 50 mm.

Op de terreinen van de toekomstige McDonald's werd één boring geplaatst tot een diepte van 3 meter –mv ter hoogte van het toekomstige restaurant (B1) en twee boringen tot een diepte van 1,20 meter –mv ter hoogte van de geplande parking (B2-B3). De boringen vertoonden de volgende bodemopbouw¹:

- B1: tot een diepte van 50 cm onder het maaiveld werd de aanwezigheid van een recent bewerkte A-horizont met puinresten vastgesteld (Ap); tussen 50 en 70 centimeter bevond zich een aangevoerde ophogingslaag met zeer kleine silexkeien (Aa2); van 70 tot 80 centimeter werd een natuurlijke A-horizont met enkele humusspikkels aangetroffen (Ab); tussen 80 en 225 centimeter bevond zich een vochtig pakket met zeer zwak ontwikkelde gleyverschijnselen en klei-inspoeling (Btg); het onderste deel van het boorstaal bestond uit een weinig ontwikkelde kleur B-horizont (Bwg). De bodem ter plaatse werd geïnterpreteerd als een recent door bebouwing verstoorde bodem (OB) met onder de OB-bodem resten van een Aca-bodem.
- B2: tot een diepte van 5 centimeter -mv was grind aanwezig (Aa1); hieronder bevond zich tot een diepte van 60 centimeter –mv aangevoerd materiaal met zeer veel puinresten (Aa2); tussen 60 en 85 centimeter werden resten van een natuurlijke A-horizont met enkele humusspikkels aangetroffen (Ab); de onderzijde van het boorstaal wordt gevormd door een weinig ontwikkelde B-horizont (Bwg). De boring ter plaatse werd geïnterpreteerd als een recent opgevoerde bodem. De natuurlijke bodem begint vanaf 60 centimeter –mv (OB met hieronder Aca).
- B3 : tot een diepte van 5 centimeter was grind aanwezig (Aa1); hieronder bevond zich aangevoerd ophoogzand tot 60 centimeter –mv (Aa2); tussen 60 en 80 centimeter werden betonresten aangetroffen (Aa3); vervolgens bevond zich tot een diepte van 90 centimeter –mv een verstoorde grenslaag (Aa4); tot slot werden de resten van een natuurlijke A-horizont met sporen van bewerking (bevat B-horizont delen) (A-B) aangetroffen tussen 90 en 120 centimeter –mv. De bodem ter plaatse werd geïnterpreteerd als een verstoorde bodem (OB).

---

¹ Geosonda, Rapport landschappelijk booronderzoek, 10853, McDonalds Aalst, 2017.

Figuur 8: Positie boringen (B1 - B3) ter hoogte van het nieuwe restaurant

Op de terreinen van de toekomstige Carglass werd één boring geplaatst tot een diepte van 3 meter – mv ter hoogte van de toekomstige garage (B1) en twee boringen tot een diepte van 1,20 meter –mv ter hoogte van de geplande parking (B2-B3). De boringen vertoonden de volgende bodemopbouw²:

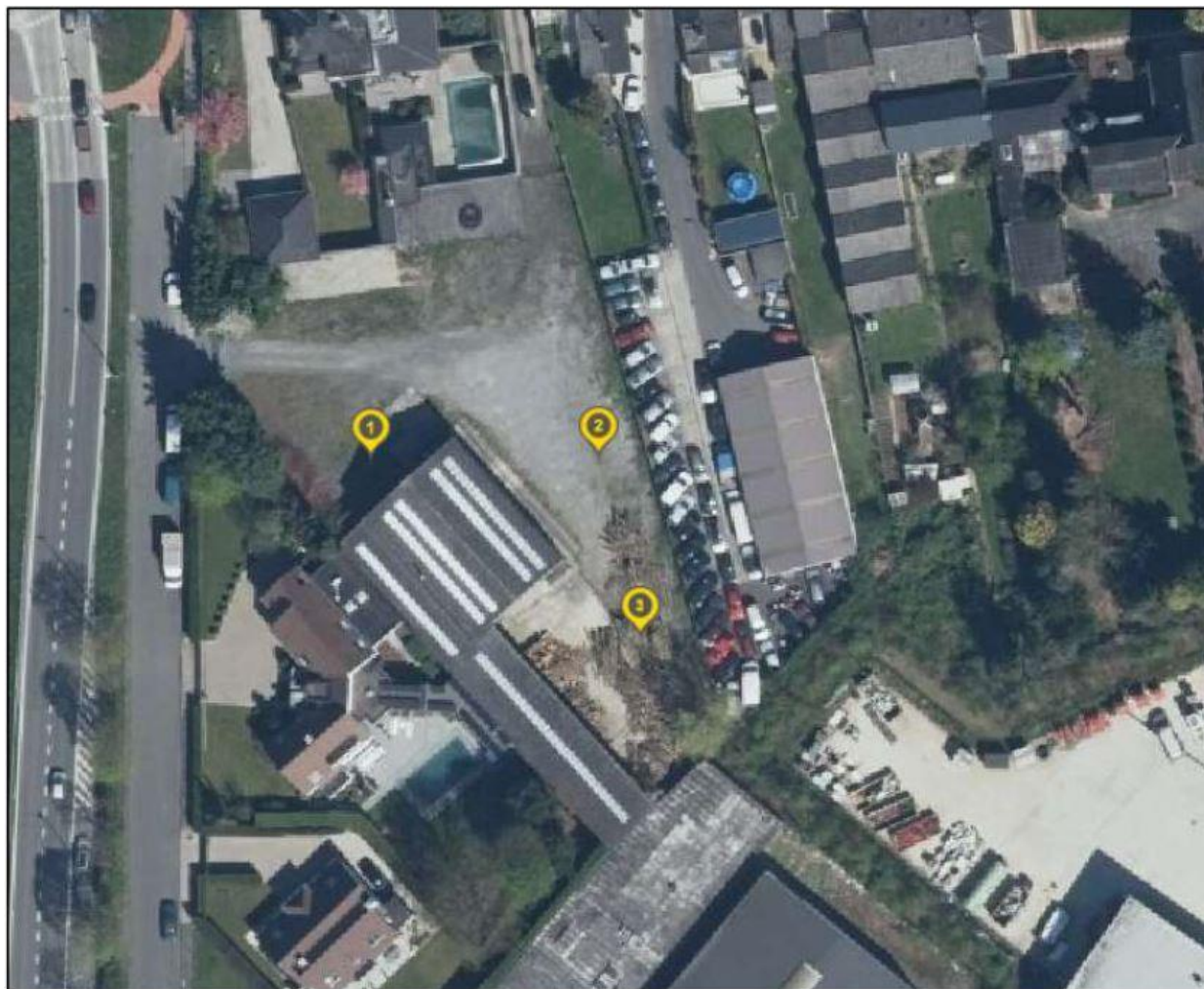
- B1 : tot een diepte van 30 cm onder het maaiveld werden zeer veel steenfragmenten en betonresten aangetroffen (Aa1); tussen 30 en 90 centimeter bevonden zich eveneens veel steenfragmenten, bovendien troffen we resten aan van minerale olie (Aa2); van 90 tot 120 centimeter werd een zeer zwak ontwikkelde A-horizont, overgang naar B-horizont herkend (A – B); tussen 120 en 225 centimeter bevond zich een vochtig pakket met zwak ontwikkelde gleyverschijnselen en klei-inspoeling (Bgt); het onderste deel van het boorstaal bestond uit een zwak ontwikkelde kleur B-horizont (Bwg). De bodem ter plaatse werd geïnterpreteerd als een recent door bebouwing verstoorde bodem (OB) met onder de OB-bodem een gedeeltelijk intact bodemprofiel (Aca), waarbij de natuurlijke A-horizont gedeeltelijk verdwenen is en overgangskennmerken naar een B-horizont vertoont.
- B2: tot een diepte van 40 centimeter –mv waren zeer veel bouwafvalmateriaal en zandresten aanwezig (Aa1); hieronder bevond zich tot een diepte van 90 centimeter –mv aangevoerd opvoermateriaal rijk aan stenen (Aa2); tussen 90 en 120 centimeter werden resten van een weinig

² Geosonda, Rapport landschappelijk booronderzoek, 10854, Carglass Aalst, 2017.

ontwikkelde B kleurenhorizont herkend (Btg). De bodem ter plaatse werd geïnterpreteerd als een antropogene verstoorde bodem (OB). De natuurlijke A-horizont is verdwenen en vervangen door puinrijk materiaal.

- B3 : tot een diepte van 60 centimeter waren zeer veel bouwafvalmateriaal en zandresten aanwezig (Aa1); hieronder bevond zich tot een diepte van 110 centimeter –mv aangevoerd opvoermateriaal rijk aan stenen (Aa2); tot slot werden de resten van een zeer zwak ontwikkelde A-horizont, overgang naar B-horizont aangetroffen onderaan de boring (A – B). De bodem ter plaatse werd geïnterpreteerd als een verstoorde bodem (OB). De originele A-horizont is maar gering intact gebleven en vertoont overgangskennmerken naar B-horizont.

Figuur 9: Boringen (B1 -B3) op het terrein van de nieuwe garage

Op basis van de resultaten van het in opdracht van de bouwheer uitgevoerde landschappelijke booronderzoek kunnen we concluderen dat de oorspronkelijke bodemopbouw in grote delen van het projectgebied reeds grotendeels werd verstoord in het recente verleden. Plaatselijk werd de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard onder de opgevoerde lagen. Allicht is het verdwijnen van de oorspronkelijke bodemopbouw een gevolg van de verschillende uitbatings- en bouwactiviteiten die op het terrein plaatsvonden in het recente verleden. Deze activiteiten hebben ongetwijfeld een gevolg gehad voor het eventueel ooit aanwezige bodemarchief. Dit zal met uitzondering van eventueel diepere resten en plaatselijke onverstoorde zones nagenoeg volledig verdwenen zijn, of op zijn minst

zwaar verstoord zijn.

3. Archeologisch bureauonderzoek/assessment

3.1. Korte historie van Erembodegem³

Gemeente van 1187 hectare en 11.804 inwoners, gelegen aan de Dender en de E5-autoweg. Bekend sinds 1146 als "Erembaldengem". Eerste bevolkingsconcentratie aan de Dender en de Romeinse weg Elewijt-Asse-Wervik. Sinds 1227 een van 's graven propre dorpen, dat later in het bezit kwam van verscheidene families. De parochie (tot 1602 samen met Terafene) stond onder patronaat van de abdij van Affligem. De funderingen van de oude kerk (platgebrand in 1582 en 1940) werden opgegraven in 1943 (koor uit de 13de eeuw).

Voorheen landbouwdorp, heden groeiende randstadgemeente met zeer hoge bevolkingsdichtheid en intens spoorforensisme (spoorweg Aalst-Geraardsbergen in 1855). Industrialisatie eind 19de eeuw en begin 20ste eeuw. Drie recente industrieterreinen aan de E5-autoweg. Naast het centrum als eerste woongebied, onderscheidt zich Terjoden en Fonteinbos. Terjoden, aan de grens met Haaltert, vormde een vrij geïsoleerd kerkdorp, gescheiden van het centrum door de spoorweg Brussel-Gent en de E5-autosnelweg. Na de fusie van 1977 werd het gedeelte ten zuiden de spoorlijn Brussel-Kortrijk bij Haaltert gevoegd. Snel groeiende wijken Ronsevaal, Hoek en Roeveld. Geïsoleerd gelegen landelijke gehuchten Ressebeke, Ten Bos en Kluis. De Kapellemeersen aan de Dender lopen door in de Wellemeersen en vormen een interessant natuurgebied.

3.2. Historisch cartografische bronnen en luchtfoto's

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Fricx, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen, het plan Popp en van Vandermaelen gebruikt. Verder is de topografische kaart van het NGI en luchtfoto's uit verschillende jaartallen (1971, 1979, 2005-2007, 2013-2015) bekeken.⁴³

3.2.1. Fricxkaart (1712)

---

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120311>

⁴ Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>.

Figuur 10: Onderzoeksgebied op de kaart van Fricx (1712)

Het projectgebied bevindt zich ten noorden van de dorpskern van Welle, aangeduid met een kerk. Ten oosten van het projectgebied staat een gehucht afgebeeld (niet op uitsnede zichtbaar) met de naam Leebrugge. Twee beken vloeien samen ten noorden van het projectgebied. Verder biedt de kaart weinig informatie omtrent het projectgebied.

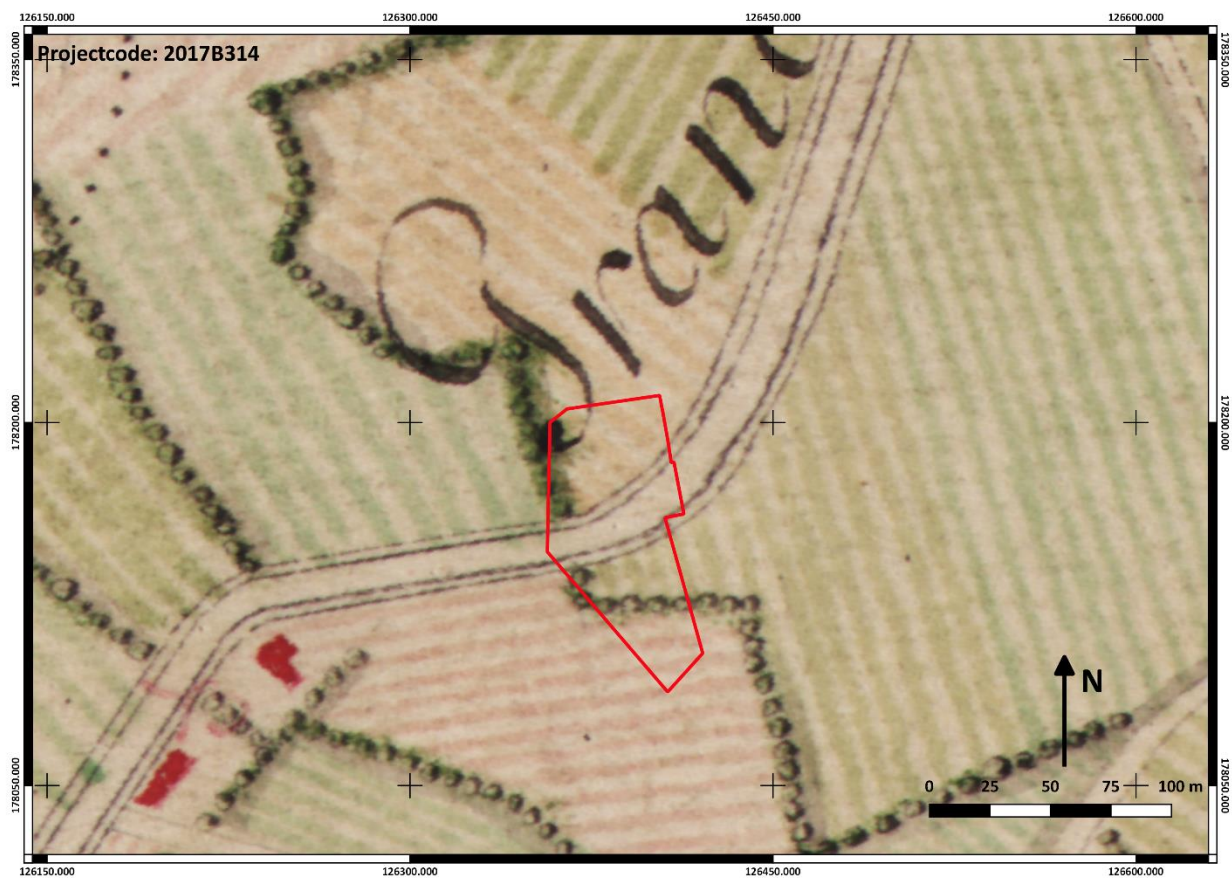
3.2.2. Kaart van Ferraris (1771-1778)

Op de kaart van Ferraris zien we dat er een weg doorheen het noordelijke deel van het projectgebied loopt. Of het hier een fout in de georeferentie betreft, of dat de huidige weg (Churchillsteenweg) een licht ander tracé kende is niet duidelijk. Dat het dezelfde weg betreft, is echter zeker. Op de kaart staat de weg aangeduid als Chaussée de Grandmont. Iets ten zuiden en ten westen van het projectgebied merken we de aanwezigheid op van enkele losstaande en gegroepeerde boerderijen. Het projectgebied zelf lijkt dienst gedaan te hebben als akkerland. De akkers worden gescheiden door een haag die de afbakening van de verschillende percelen visualiseert.

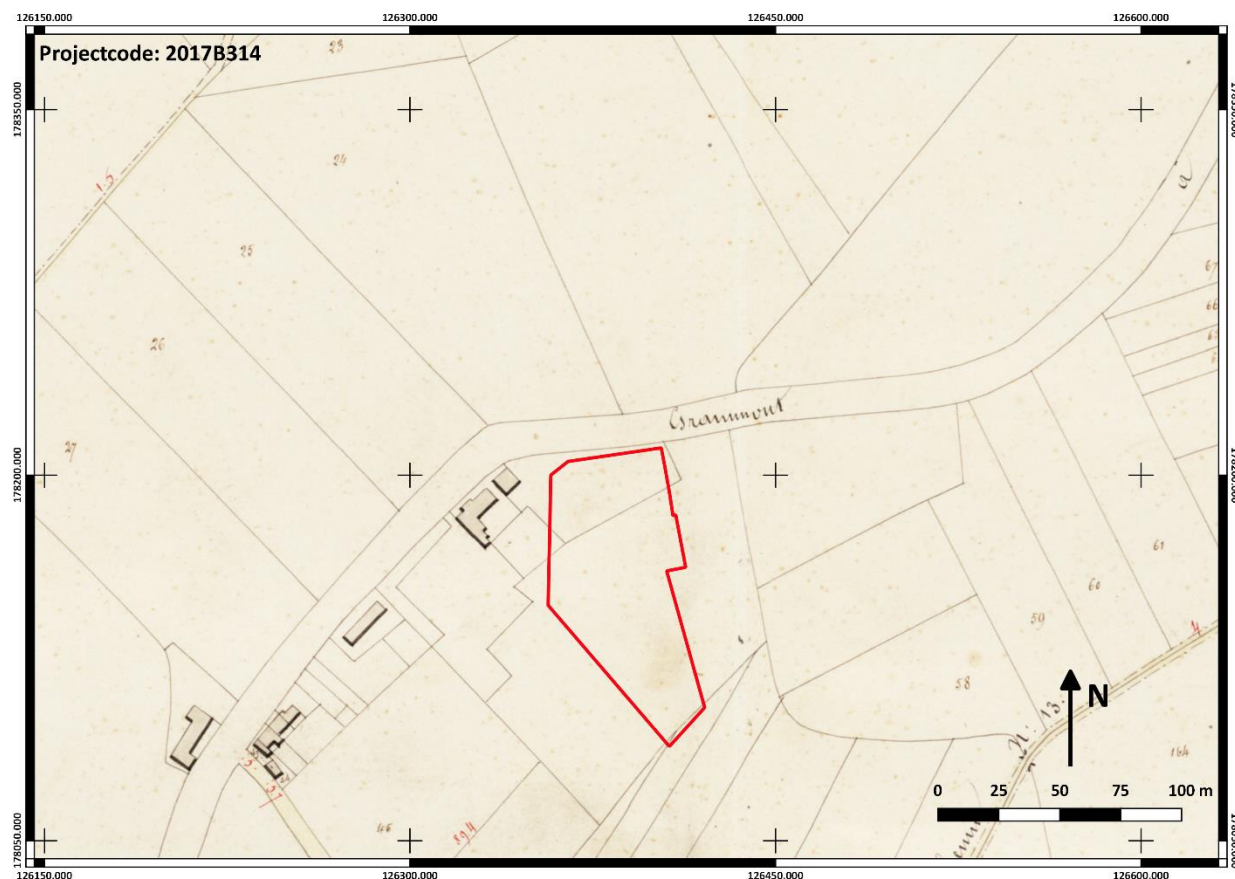
Figuur 11: Onderzoekgebied op de kaart van Ferraris (1771-1778)

Figuur 12: Detail ter hoogte van het projectgebied

3.2.3. Atlas der Buurtwegen (1841)

Op de Atlas der Buurtwegen is duidelijk dat de Churchillsteenweg het projectgebied aan de noordzijde begrenst. De weg staat aangeduid als de route de Grammont à Alost. Dat de weg verlegd is tussen het laatste kwart van de 18de eeuw en het midden van de 19de eeuw is onwaarschijnlijk. De op de kaart van Ferraris aanwezige hoeves ten westen van het projectgebied zijn nog steeds zichtbaar op de Atlas der Buurtwegen en bevinden zich net zoals op de oudere kaart aan de weg. De afwijking is dus met andere woorden te verklaren door een fout in de georeferentie van de kaart van Ferraris. Verder zien we dat het projectgebied bestaat uit delen van twee verschillende percelen end at er nog geen sprake is van de Olmenstraat.

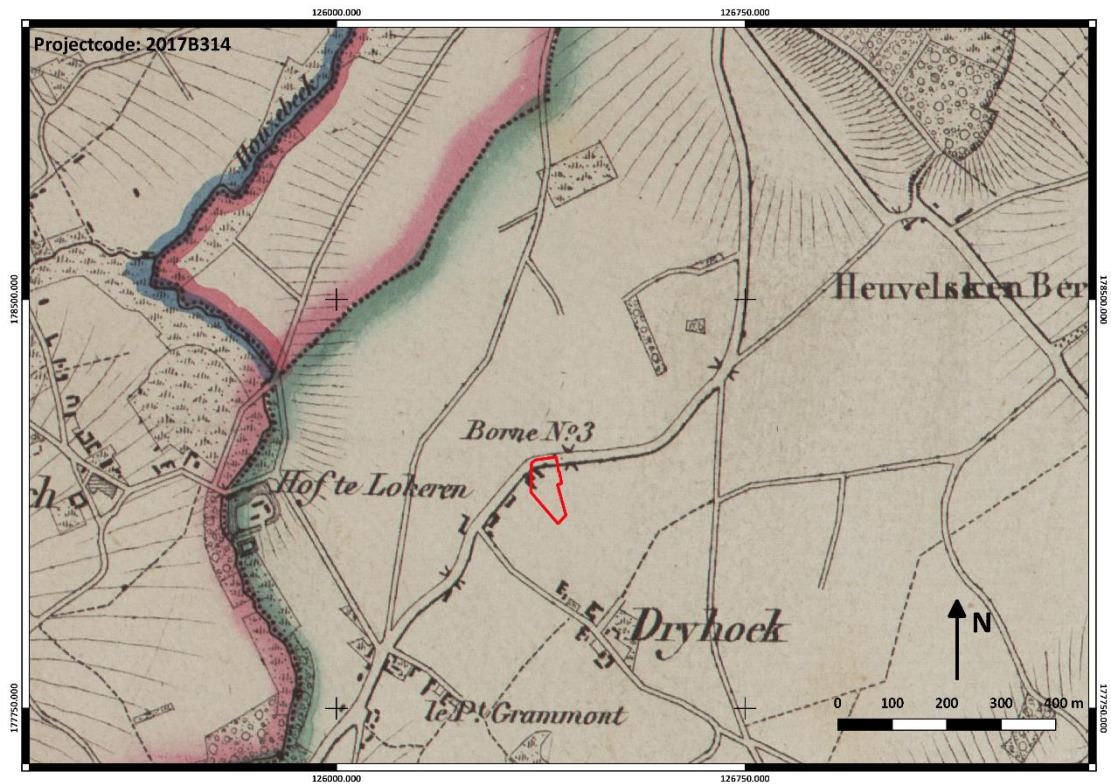

Figuur 13: Projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (1841)

3.2.4. Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)

De topografische kaart vertoont niet veel verschillen met de Atlas der Buurtwegen op gebied van wegen. Maar aan de noordzijde, langs de huidige Churchillsteenweg, lijken de eerste sporen van bebouwing op te duiken in het noordwesten van het projectgebied. Het kan echter ook zijn, dat de afgebeelde bebouwing dezelfde is als op de Atlas der Buurtwegen, maar dat we ook nu weer te maken hebben met een lichte afwijking in georeferentie.

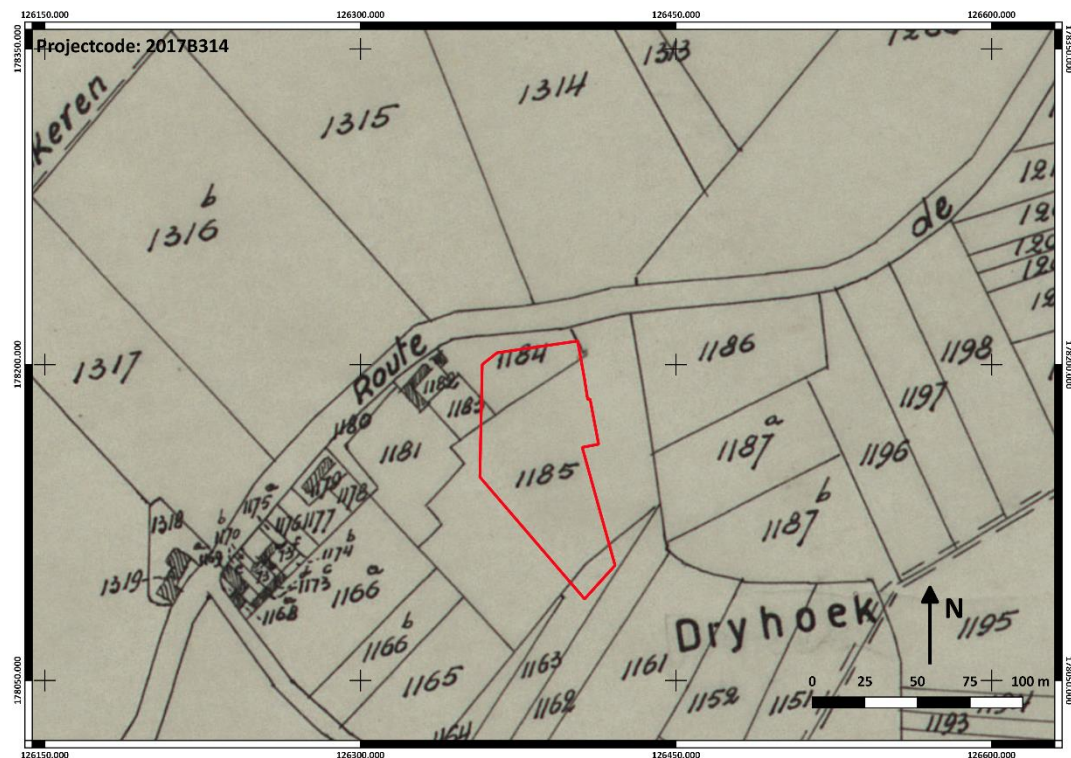

Figuur 14: Projectgebied op de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)

3.2.5. Plan Popp (1842 – 1879)

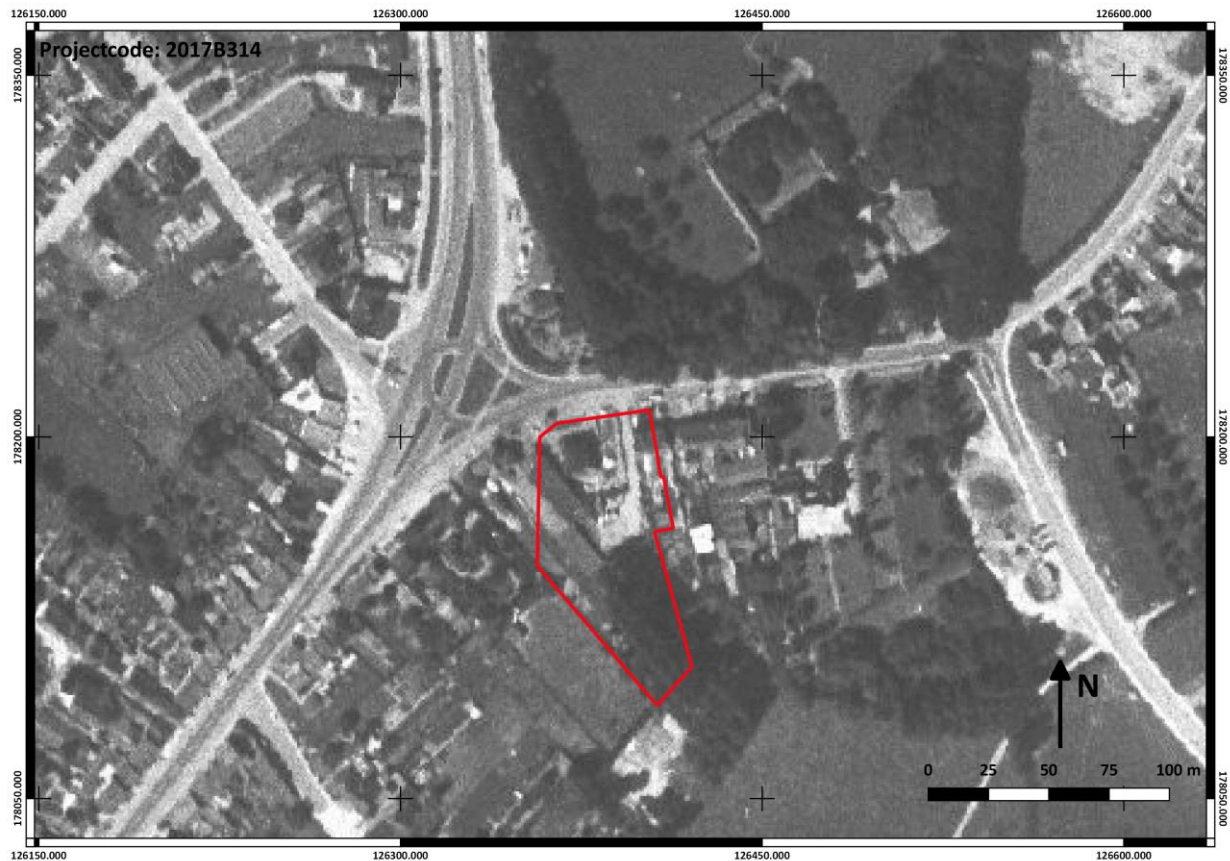
Het plan Popp vertoont dezelfde gegevens als de Atlas der Buurtwegen. Er is geen bebouwing binnen het projectgebied dat in het noorden begrensd wordt door de huidige Churchillsteenweg. Het projectgebied bestaat uit delen van twee verschillende percelen.

Figuur 15: Projectgebied op het plan van Popp (1842-1879)

3.2.6. Luchtfoto 1971

De luchtfoto laat zien dat het noordelijke deel van het projectgebied reeds grotendeels is bebouwd, op uitzondering van enkele kleinere zones. We herkennen enkele loodsachtige gebouwen aan de westzijde en een mogelijke weg die vanaf de Churchillsteenweg naar het zuiden loopt in het oostelijke deel van het projectgebied. De weg bakent de bebouwing ter hoogte van huisnummer 49 af die reeds aanwezig is op de luchtfoto. Het zuidelijke deel van het projectgebied lijkt begroeid te zijn met hoge bomen. De Olmenstraat is nog niet gerealiseerd in 1971.

Figuur 36: Projectgebied op de luchtfoto uit 1971

3.2.7. Luchtfoto 1979-1990

Het noordwestelijke deel van het projectgebied lijkt intense ingrepen en veranderingen in de bestaande bebouwing te ondergaan in de periode tussen 1971 en 1990. De intense bebouwing is vervangen door een villa met zwembad. De loodsachtige gebouwen zijn verdwenen. Maar een nieuwe, grotere loods bevindt zich nu in het zuidelijke deel van het projectgebied. De weg in het oostelijke deel lijkt verder uit te deinen in zuidelijke richting en de bebouwing van huisnummer 49 blijft behouden.

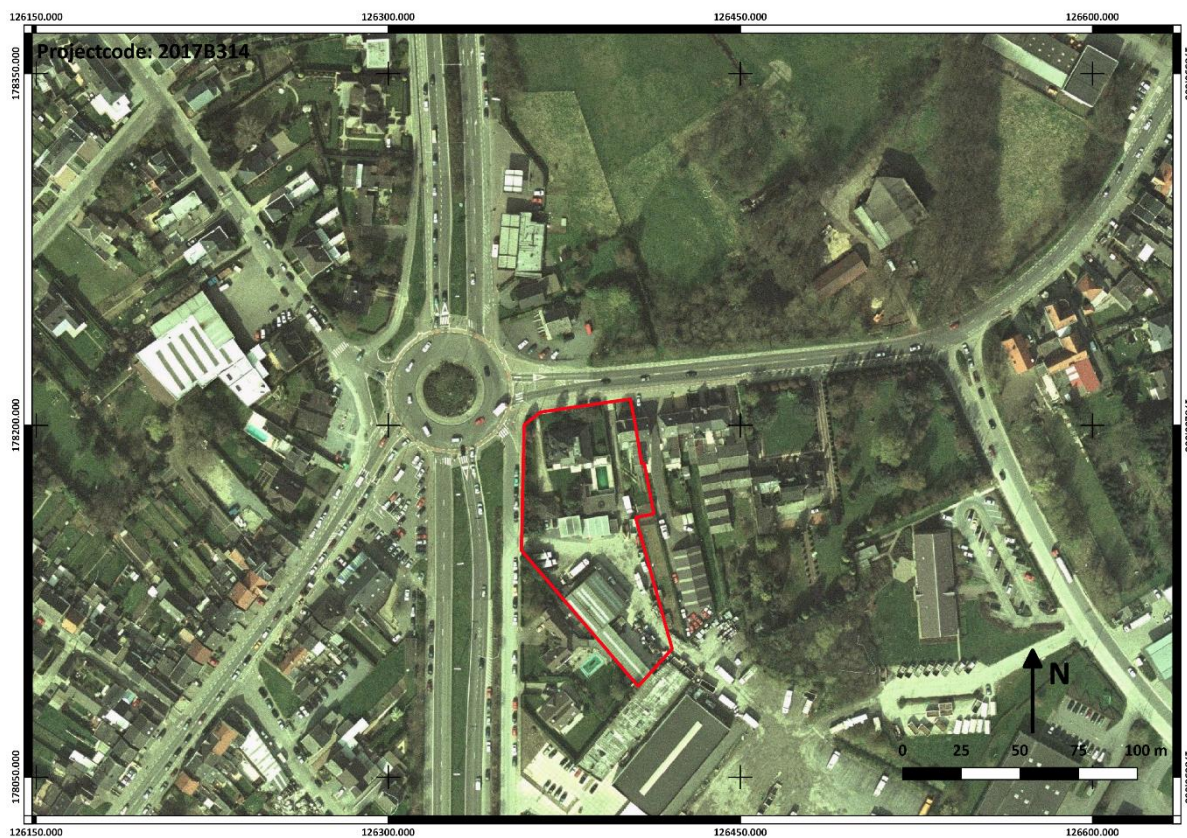

Figuur 4: Projectgebied op luchtfoto (1979-1990)

3.2.8. Luchtfoto 2000-2003

Ten opzichte van de vorige luchtfoto merken we enkel centraal in het projectgebied enkele kleinere wijzigingen op. Zo verschijnen er enkele kleinere constructies en is de verharding aan het uiteinde van de weg aangelegd in het zuidelijke deel van het terrein.

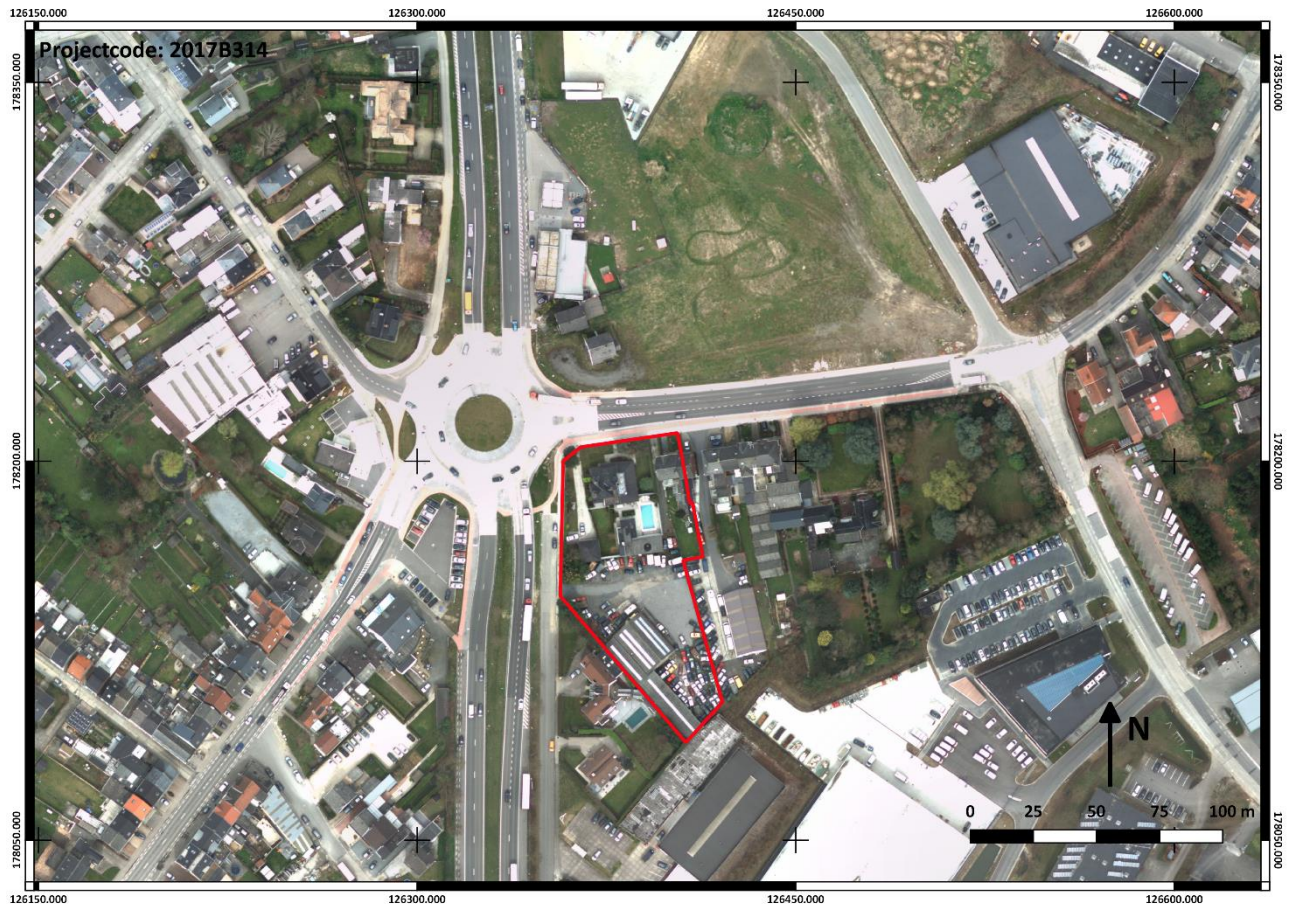

Figuur 5: Projectgebied op luchtfoto (2000-2003)

3.2.9. Luchtfoto 2013-2015

De meest recente luchtfoto geeft het beste beeld van de huidige situatie, namelijk een nagenoeg volledig bebouwd en verhard terrein met verschillende woningen met bijgebouwen langs de Churchillsteenweg en een garage met omliggende verhardingen en opslagplaats voor auto's (wrakken) in het zuidelijke deel van het projectgebied. Met uitzondering van een vrijliggend terrein aan de noordzijde van de Churchillsteenweg en een kleinere beboste groenzone naar het oosten, is de directe omgeving van het projectgebied nagenoeg volledig bebouwd.

Figuur 6: Projectgebied op luchtfoto (2013-2015)

3.1.10 Topografische kaart NGI

De topografische kaarten van het NGI lijken de situatie weer te geven zoals deze voorkomt op de luchtfoto van 1971. Hierop zien we duidelijk dat de Olmenstraat nog niet werd aangelegd en zien we tevens het loodsachtige gebouw in het westelijke deel van het projectgebied.

Figuur 7: Projectgebied op de topografische kaart van het NGI

3.3. Geomorfologie en bodem

Het plangebied is tamelijk vlak en vertoont slechts lichte verschillen in absolute hoogte die allicht te wijten zijn aan het microreliëf ten gevolge van het huidige gebruik van het terrein. De vastgestelde hoogtes schommelen tussen 19,4 meter + TAW en 20,1 meter + TAW.

Figuur 8: Doorsnede door het plangebied van noord naar zuid

Figuur 9: Doorsnede door het plangebied van noordwest naar zuidoost

Figuur 23: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (1 meter)

Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de bodemerosiekaart, de bodemgebruikskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.⁵

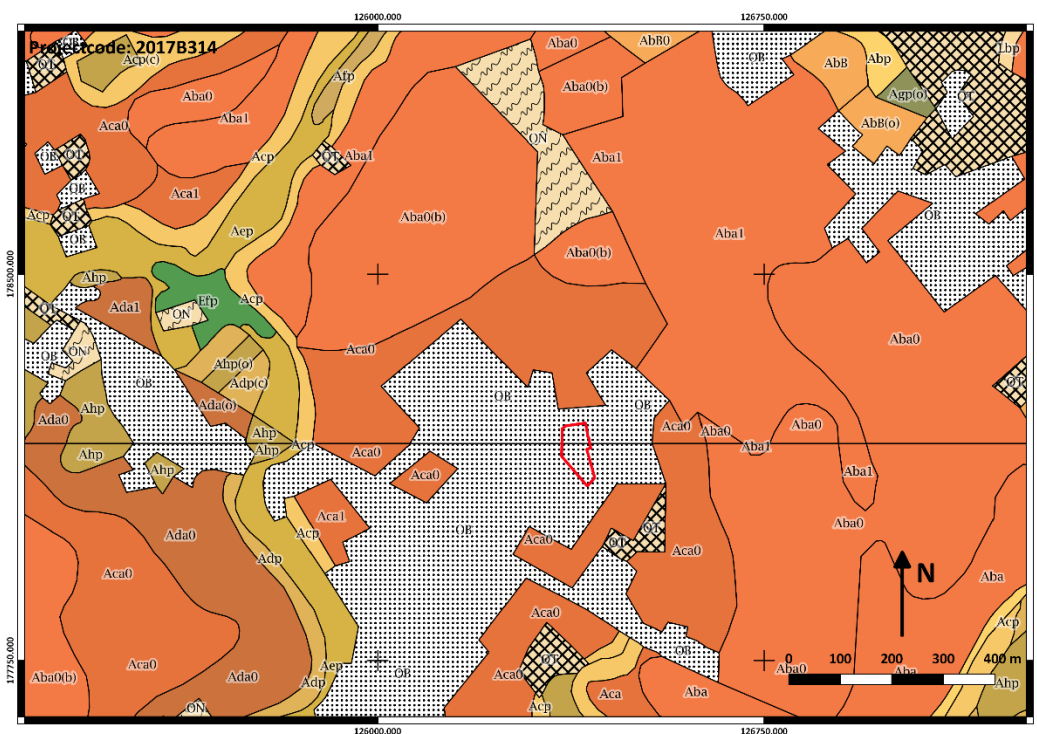
3.3.1. Bodemkaart van Vlaanderen

De bodemkaart wijst uit dat het volledige plangebied is gedetermineerd als OB, bebouwde zone. Van de bodem is hier bijgevolg niets bekend. In de directe omgeving van het projectgebied zijn bodems van het type Aba en Aca aanwezig. De eerste betreft een droge weinig gleyige leembodem met textuur B-horizont of weinig duidelijke kleur B-horizont. Deze bodemserie ontwikkelt zich in het Pleistocene loessdek en vertoont onder de A-horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B-horizont. De bouwvoor is een donkerbruine, homogene humushoudende leem die hier rust op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddeld 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. De tweede bodemserie betreft een matig droge, zwak gleyige leembodem met textuur B-horizont of met weinig duidelijke kleur B-horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gleyhorizont op

⁵ Alle bodemkaarten uitgezonderd de bodemgebruikskaart kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be. De bodemgebruikskaart is te raadplegen op www.geopunt.be.

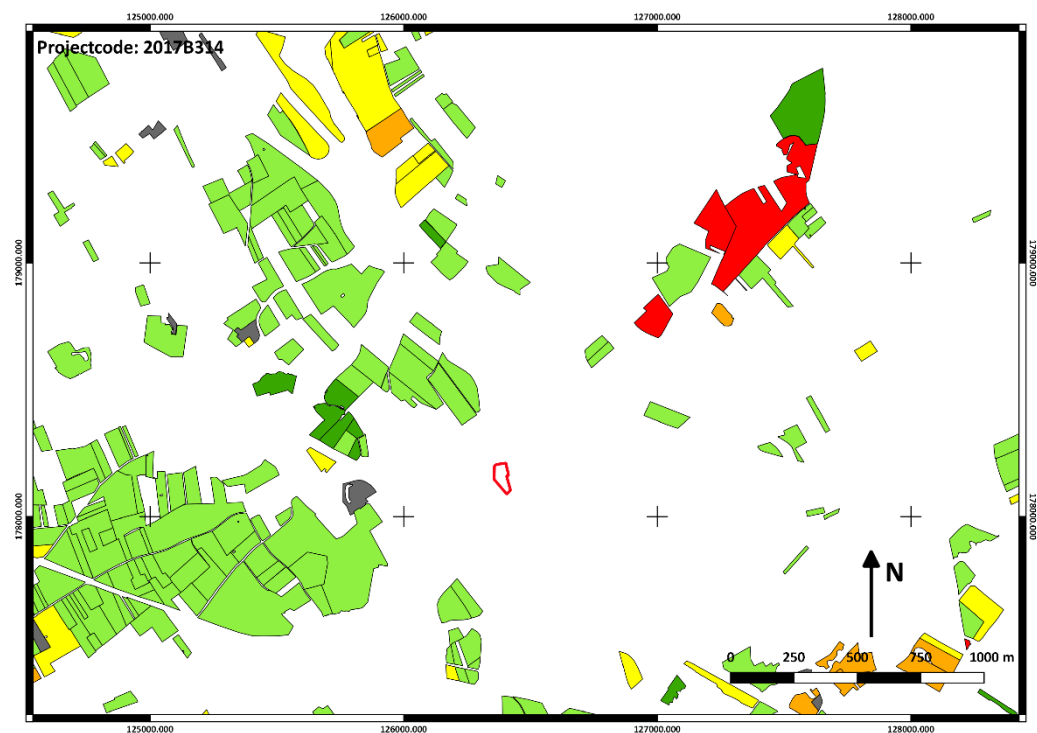
matige diepte. In de omgeving zijn de gronden niet geërodeerd wat wijst op een breed plateau of slechts zwakke helling. Op basis van de uitgevoerde landschappelijke boringen bevinden zich ter hoogte van het projectgebied inderdaad bodems van het type OB met hieronder gedeeltelijk bewaarde profielen van het bodemtype Aca.

Figuur 24: Projectgebied op de bodemkaart van Vlaanderen

3.3.2. Bodemerosiekaart

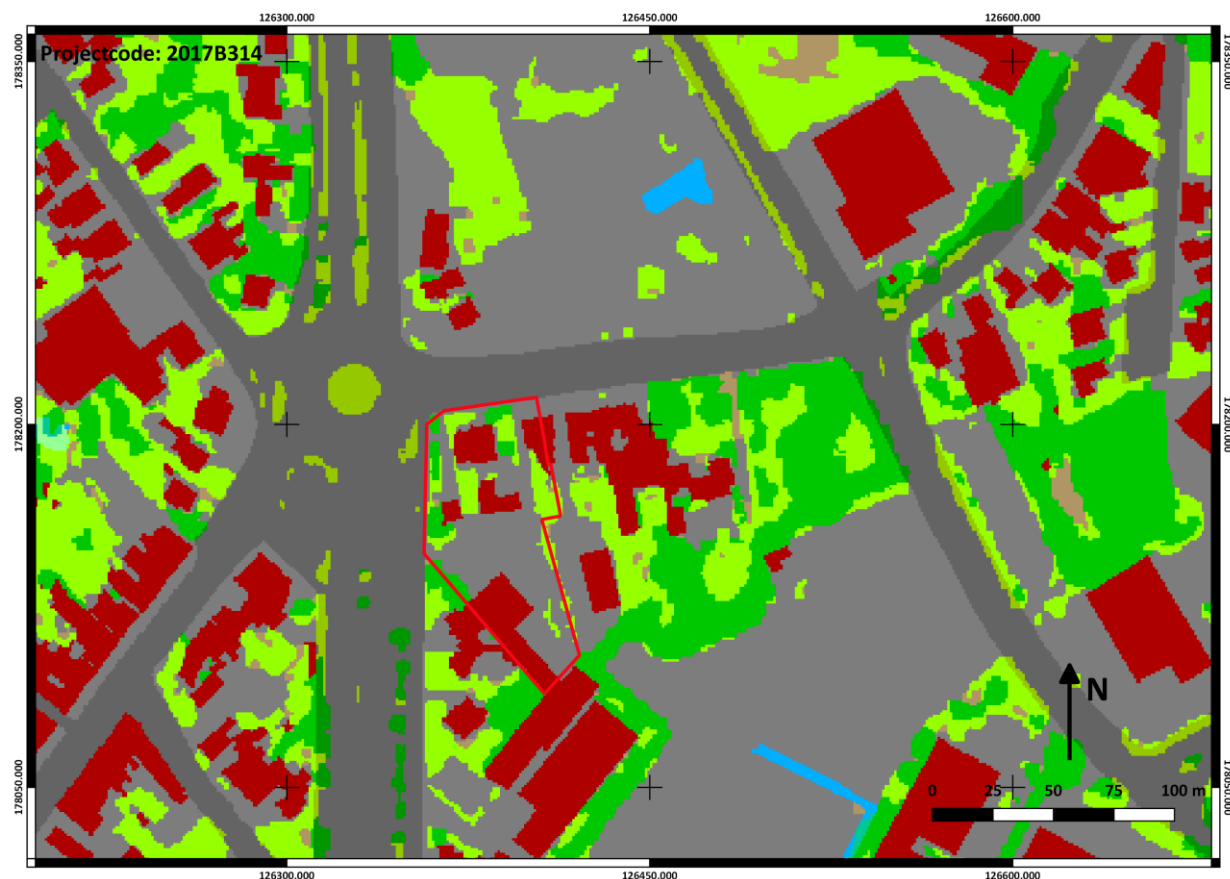
Over de bodemerosie er voor dit gebied geen informatie beschikbaar. In de omgeving worden de gekarteerde gronden aangeduid als lichtgroen, wat wijst op een lage erosiegevoeligheidsgraad.

Figuur 25: Projectgebied op de bodemerosiegevoeligheidskaart

3.3.3. Bodemgebruikskaat

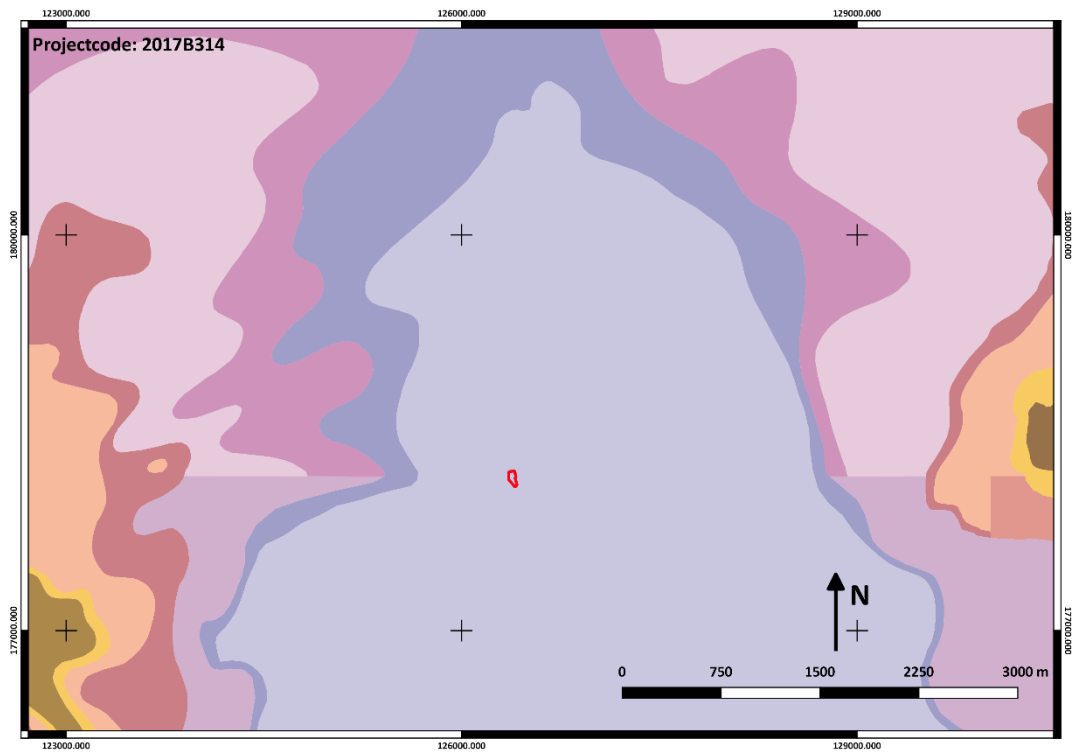
Op de bodemgebruikskaat is duidelijk zichtbaar dat het grootste deel van het projectgebied ingenomen wordt door verhardingen en gebouwen. Slechts hier en daar is een kleinere zone met gras en andere beplanting aanwezig.

Figuur 26: Plangebied op de bodemgebruikskaat

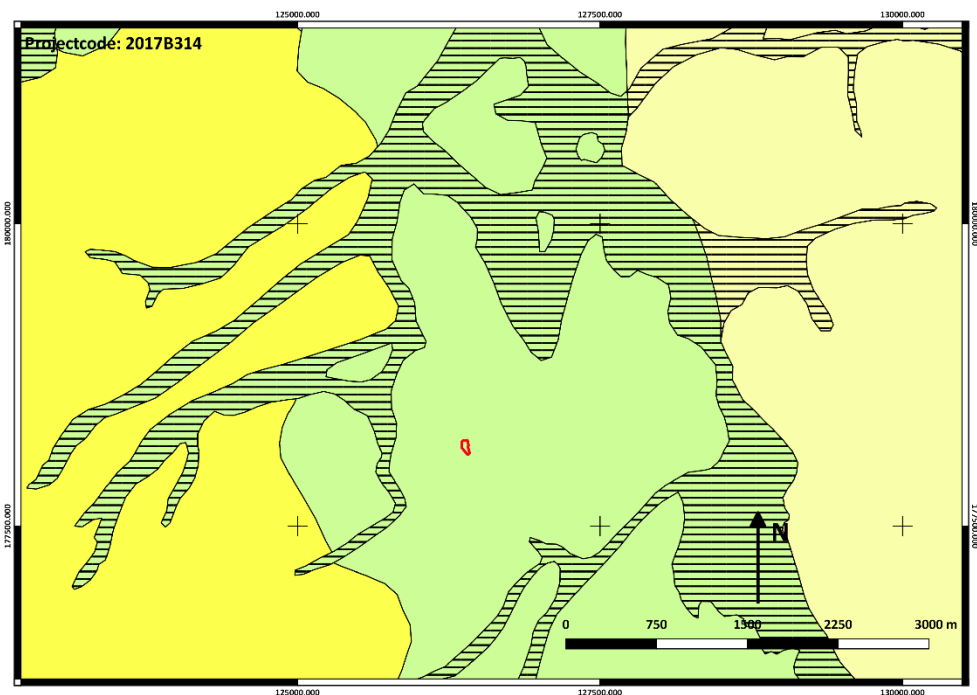
3.3.4. Tertiair en quartair geologische kaart

Op de tertiair geologische kaart is in de ondergrond ter hoogte van het plangebied de formatie van Kortrijk en meer bepaald het Lid van Moen aanwezig. Deze bestaat uit grijze klei tot kleihoudende silt met kleilagen. In de lagen kunnen Nummulites planulatus voorkomen.

Figuur 27: Projectgebied op de tertiair geologische kaart

Op de quartair geologische kaart treffen we binnen het projectgebied profieltype 3 aan. Het betreft Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (**ELPw**). Deze afzettingen zijn mogelijk ter plaatse afwezig. Hieronder bevinden zich hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**) bovenop fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (**FLPw**).

Figuur 28: Projectgebied op de quartair geologische kaart

3.4.1. CAI⁶

De CAI is weliswaar niet compleet, maar in een straal van ca. 1000 meter zijn verschillende archeologische waarden bekend. In onderstaande opsomming zijn ook de vastgestelde inventarissen (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, bouwkundig erfgoed) en wetenschappelijke inventarissen opgenomen, mits zij resultaten hebben opgeleverd. De verschillende CAI-locaties worden hieronder chronologisch opgelijst.

Steentijden :

- **CAI 208071:**⁷ gelegen ten zuiden van het plangebied werden verschillende afslagen en klingfragmenten, vooral verspreid in de latere sporen, aangetroffen.
- **CAI 31928:**⁸ Niet ver van voorgaande locatie werd een fragment van een hoefschrabber in mijnsilex uit het Neolithicum gevonden.
- **CAI 208072:**⁹ In dezelfde omgeving trof men bij onderzoek een klingfragment, vier afslagen, een chip en vijf niet nader bepaalde fragmenten silex aan.
- **CAI 31929:**¹⁰ Eveneens in dezelfde regio werd een concentratie silex aangetroffen bestaande uit werktuigen (onder andere een spits met afgeronde basis, schrabbers, een asymmetrische dwarspijl), afslagen en klingen.
- **CAI 158259:**¹¹ Iets ten zuiden van voorgaande werden twee ongeretoucheerde afslagen aangetroffen.
- **CAI 158258:**¹² Even ten zuidwesten van vorige locatie is de vondst van een verbrande, gepolijste afslag en 4 afslagen, waarvan 2 verbrand gekend.
- **CAI 158213:**¹³ De locatie is gelegen ten zuidoosten van het projectgebied. Hier werd een ongeretoucheerde afslag aangetroffen.
- **CAI 158246:**¹⁴ Iets naar het noordoosten ten opzichte van de vorige locatie is melding van de vondst van een geretoucheerde microkling, een fragment van een klingschrabber, twee ongeretoucheerde afslagen en een afslagschrabber.
- **CAI 31925:**¹⁵ Op deze locatie gelegen ten zuidwesten van het projectgebied is sprake van de

---

⁶ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 23 maart 2017 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

⁷ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/208071>

⁸ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/31928>

⁹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/208072>

¹⁰ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/31929>

¹¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158259>

¹² <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158258>

¹³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158213>

¹⁴ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/158246>

¹⁵ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/31925>

vondst van een gevleugelde pijlpunt met dekkende retouches daterend uit het Neolithicum.

- **CAI 31938:**¹⁶ Eveneens gelegen ten zuiden van het projectgebied werden de resten aangetroffen van drie vuurstenen artefacten daterend uit het Mesolithicum. Het betreft een microlithische spits (met geretoucheerde boorden en schuine afknotting), een schrabber en een afslag.
- **CAI 31937:**¹⁷ Op deze locatie gelegen ten noorden van het projectgebied werden eveneens resten aangetroffen te dateren in het Mesolithicum. Meer bepaald gaat het om een mogelijk microlithische spits (met onregelmatig afgestompte boord) en twee ongeretoucheerde afslagen.

Metaaltijden:

- **CAI 160656:**¹⁸ De locatie bevindt zich ten zuiden van het projectgebied. Hier werden bij archeologisch onderzoek paalsporen uit de metaaltijden aangetroffen. Verdere informatie omtrent structuren of datering ontbreekt.
- **CAI 208071:**¹⁹ Bij archeologisch onderzoek kwamen op deze locatie net ten westen van voorgaande de resten aan het licht van grachten, een leemwinningskuil, kuilen, en verspreid aardewerk, vermoedelijk wijzend op een nederzetting in de nabije omgeving. De resten konden gedateerd worden in de ijzertijd.
- **CAI 31928:**²⁰ In dezelfde omgeving als voorgaande locaties werden drie gegroepeerde kuilen uit de ijzertijd aangetroffen naast een Vroege Bronstijd grafheuvel met dubbele cirkelvormige gracht, waarvan één slechts fragmentarisch bewaard was.
- **CAI 152793:**²¹ Enkele tientallen meters naar het oosten ten opzichte van de vorige locatie werden de resten aangetroffen van twee kuilen daterend uit de ijzertijd.
- **CAI 208072:**²² De locatie bevindt zich ten zuiden van het projectgebied in de directe omgeving van de hierboven reeds vermelde locaties. Hier werden bij archeologisch onderzoek naast een vermoedelijke grafcirkel met een diameter van ca. 10m op basis van de 14C datering in de Midden Bronstijd gedateerd, verschillende resten uit de ijzertijd aangetroffen. Zo werd een ferme indigène aangetroffen met een greppel, ca 9,50m lang, met een no-zw oriëntatie. Twee kleinere constructies (spiekers) en daarnaast nog enkele paalsporen. Tevens kon een wegtracé van ca 5m breed geïdentificeerd worden aan de hand van de begrenzendende greppels. Vermelden we nog de resten van een palencluster op basis

---

¹⁶ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/31938>

¹⁷ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/31937>

¹⁸ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/160656>

¹⁹ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/208071>

²⁰ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/31928>

²¹ <https://cai.onroendergoed.be/locatie/152793>

²² <https://cai.onroendergoed.be/locatie/208072>

van aardewerk in dezelfde periode gedateerd en een greppel uit de ijzertijd.

- **CAI 31929:**²³ Eveneens bij archeologisch onderzoek in hetzelfde gebied werden twee rechthoekige structuren uit de ijzertijd geïdentificeerd. De rechthoek werd gevormd door grachten. Uit de grachten werd een beperkte hoeveelheid handgevormd aardewerk gerecupereerd. Binnen de rechthoek konden ook enkele sporen opgetekend worden: een kuil en twee paalgaten. De relatie met de rechthoek is echter onzeker. De tweede rechthoek is sterk gelijkend op de eerste. In de grachten werd ook handgevormd aardewerk gevonden. Binnen de rechthoek konden volgende sporen opgetekend worden: twee kuilen, twee paalsporen en een rechthoekig kuiltje.

Romeinse periode:

- **CAI 208072:**²⁴ De enige Romeinse resten in de omgeving van het projectgebied bevinden zich naar het zuiden op de plaats waar reeds eerder de resten uit de metaaltijden bleken geconcentreerd te zijn. Hier werden naast de eerder vermelde resten tevens Romeinse overblijfselen aangetroffen bij archeologisch onderzoek. Uit de midden Romeinse periode werd een brandrestengraf met nis met een beker opgegraven. Daarnaast werd in het graf eveneens een bord Dragendorf 31 aangetroffen. Verder werden verschillende palenclusters uit de Romeinse periode aangetroffen.

Middeleeuwen:

- **CAI 208135:**²⁵ Deze locatie bevindt zich in dezelfde zone als de hierboven reeds beschreven resten en dus ten zuiden van het huidige projectgebied. Bij archeologisch onderzoek werden hier verschillende kuilen, greppels en andere sporen uit de late middeleeuwen, vroege post-middeleeuwen aangetroffen.
- **CAI 160656:**²⁶ Ook deze locatie bevindt zich in dezelfde regio ten zuiden van het projectgebied. Hier werden tijdens archeologisch onderzoek de resten aangetroffen van een volmiddeleeuws éénschepig gebouw. Verder een poel met een doorsnede van 20 m. Rond de poel werden verschillende paalkuilen en kuilen aangetroffen, waarin voorlopig geen gebouwstructuur kon herkend worden. Meer ten noorden van deze sporen werd een spieker gevonden. In de noordoostelijke hoek van het terrein bevond zich een gracht waarin vondsten werden gevonden die in de 10de eeuw te dateren zijn.
- **CAI 208071:**²⁷ Op deze reeds eerder vermelde locatie werden naast oudere sporen eveneens

---

²³ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31929>

²⁴ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208072>

²⁵ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208135>

²⁶ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/160656>

²⁷ <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208071>

sporen aangetroffen daterend uit de middeleeuwen. Naast een aantal lichte houtbouwconstructies, gesitueerd rond de poel. Vier éénschepige gebouwtjes , gedeeltelijk oversneden door de opvullingslagen van de poel, werden verschillende geïsoleerde sporen ontdekt alsook een grote cirkelvormige structuur met een diameter van ongeveer 20 meter en een gracht haaks op de nabijgelegen beek georiënteerd.

- **CAI 31928:**²⁸ Ook nu betreft het weer een locatie met reeds eerder vermelde oudere resten. De resten uit de middeleeuwen bestaan uit kuilen waarin onder andere de volgende vondsten werden aangetroffen: fragmenten van tegulae die Romeins of Karolingisch kunnen zijn; opvallend is de grote concentratie grijs aardewerk (120-tal); eveneens fragmenten van rood beschilderd aardewerk en 1 fragment proto-steengoed. Verder werden de resten van een cultuurlaag, een gracht (vermoedelijk oude perceelsgracht) en 15 kuilen aangetroffen. De aard van de sporen wijst op een artisanale activiteit in de buurt. Tijdens de opgravingen van 2007 werden verdere vertakkingen van de gracht aangesneden die een artisale zone afbakende met kuilen paalsporen van een drieschepig gebouw en nog enkele paalsporen.
- **CAI 152238:**²⁹ Bij opgravingen in 2007-2008 werden op een nabijgelegen perceel kogelpotfragmenten en een gebouwplattegrond met twee spiekers omgeven door grachten te dateren in de Karolingische periode onderzocht.
- **CAI 152240:**³⁰ Eveneens in dezelfde regio werd een volledig recipiënt in roodbeschilderd aardewerk een glasfragment met metaaldraadversiering aangetroffen.
- **CAI 31921:**³¹ De locatie verwijst naar een nog bestaande hoeve met walgracht van het type A10 die zeker reeds teruggaat tot het midden van de 15de eeuw. De gracht werd echter stelselmatig gedempt. De hoeve bevindt zich ten westen van het projectgebied en is op de verschillende geraadpleegde historische kaarten afgebeeld.

3.4.2. Archeologisch onderzoek in de omgeving

Naast eigenlijke archeologische vindplaatsen vermeldt de CAI tevens locaties waar recentelijk archeologisch onderzoek werd uitgevoerd, maar waar geen positieve resultaten werden geboekt. In de ruime omgeving van het projectgebied bevindt zich één zulke locatie ten noordoosten (blauw op bovenstaande figuur). Het dossiernummer 2010/123 staat voor het uitvoeren van een controle bij werkzaamheden. Bij de controle werd vastgesteld dat het desbetreffende terrein sterk verstoord was. Voor de nabije omgeving van het projectgebied werden het afgelopen jaar twee archeologienota's bekrachtigd. Een eerste nota werd geschreven in het kader van een stedenbouwkundige vergunning voor een terrein gelegen in de Stationsstraat 165 te Haaltert gelegen ten zuidoosten van het

---

²⁸ <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/31928>

²⁹ <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/152238>

³⁰ <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/152240>

³¹ <https://cai.onroerendergoed.be/locatie/31921>

projectgebied. Er werd geen verder onderzoek voor het desbetreffende terrein geadviseerd.³² Een tweede nota werd uitgevoerd voor terreinen gelegen langs de Industrielaan 3E te Erembodegem. De nota kaderde in de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning. Ook voor deze nota werden geen bijkomende onderzoeken geadviseerd.³³

3.4.3. Overige informatie

Tenslotte is nagegaan in hoeverre er zich in of in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied andere waarden voordoen. Hieruit is gebleken dat er binnen het projectgebied en de directe omgeving geen sprake is van:

- Beschermd Onroerend Erfgoed (monumenten en overgangszones);
- Unesco Werelderfgoed;
- Gebieden waar geen archeologie zit;
- Erfgoedlandschappen.

4. Synthese bureauonderzoek en onderzoeksvragen

4.1. Synthese gespecialiseerd publiek en antwoord onderzoeksvragen

- *Wat is de landschapshistoriek van het projectgebied (onderzoeksvraag 1)?*

Het projectgebied bevindt zich in de leemstreek. Meer bepaald is het gebied gelegen tussen de dorpskernen van Erembodegem en Welle. Op basis van cartografische bronnen konden we vaststellen dat het projectgebied sinds het laatste kwart van de 18de eeuw dienst deed als akker. Pas in het midden van de 20ste eeuw verschijnen de eerste sporen van bebouwing binnen het projectgebied. De activiteiten die sindsdien hebben plaatsgevonden hebben de oorspronkelijke bodemopbouw nagenoeg over het volledige terrein vernield zoals kon worden aangetoond op basis van landschappelijke boringen uitgevoerd in opdracht van de bouwheer. Onder de OB-bodem bleven resten bewaard van een Aca-bodem. Wanneer we de bodemkaart van Vlaanderen bekijken en we vergelijken deze met de CAI-locaties, dan valt op dat deze bodemtypes vaak werden gefrequenteerd in het verleden en dat er een zekere correlatie bestaat tussen beide. Op basis van de aanwezige bodem kunnen we stellen dat het projectgebied een verhoogde kans op de aanwezigheid van archeologische resten bezit. De recente activiteiten hebben echter een zeer nefaste impact gehad op het eventueel aanwezige bodemarchief.

- *Welke archeologische sites zijn gekend in of nabij het projectgebied (onderzoeksvraag 2)?*

Om een antwoord te bieden op deze vraag werd in de eerste plaats gekeken naar de gekende archeologische locaties en sites op de CAI. Hieruit bleek dat in de omgeving (1000 meter) van het projectgebied talrijke archeologische resten aanwezig zijn, daterend vanaf de periode van

---

³² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1455>

³³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1792>

de steentijden doorlopend tot de late middeleeuwen. Wanneer we de regio vergroten worden nog meer gekende archeologische waarden herkend. Een belangrijke archeologische site bevindt zich ongeveer 500 meter ten zuiden van het projectgebied. Hier werden bij opgravingen resten aangetroffen daterend uit de steentijd (losse artefacten en vondstenconcentratie), de bronstijd (grafheuvels), de ijzertijd (mogelijk artisanale activiteiten), de Romeinse periode, de Karolingische periode en de volle en late middeleeuwen. De site staat gekend onder de naam Erembodegem Zuid IV en werd in verschillende fases opgegraven.

Uit de studie van de CAI in combinatie met de gegevens van de bodemkaart kunnen we stellen dat het projectgebied een verhoogde kans heeft op de aanwezigheid van archeologische resten.

- *Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorisch potentieel van het terrein (onderzoeksvraag 3)?*

Op basis van de geraadpleegde bronnen blijkt dat het terrein in oorsprong een hoog potentieel bezat op de aanwezigheid van archeologische resten. Dit konden we afleiden op basis van de CAI in correlatie met de bodemkaart. Wat het cultuurhistorisch potentieel betreft kunnen we stellen dat het terrein geen toegevoegde waarde biedt. De aanwezige bebouwing dateert uit de tweede helft van de 20ste eeuw. Voordien deed het terrein steeds dienst als akkerland.

Echter dienen we op te merken dat net deze 20ste eeuwse activiteiten het archeologische potentieel van het terrein hebben tenietgedaan. Uit de resultaten van het landschappelijke booronderzoek uitgevoerd in opdracht van de bouwheer blijkt immers dat de oorspronkelijke bodemopbouw over het grootste deel van het terrein werd vernield en dientengevolge eveneens het in de vergraven zones eventueel ooit aanwezige bodemarchief. Bovendien bleek uit het booronderzoek dat sommige delen in het zuiden van het projectgebied plaatselijk vervuild zijn met minerale oliën. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre deze zones voorafgaandelijk dienen te worden gesaneerd.

We kunnen dus concluderen dat het terrein oorspronkelijk een verhoogde kans op de aanwezigheid van archeologische resten bevatte, maar dat dit in de huidige toestand niet meer het geval is. Dit sluit niet uit dat er zich totaal geen archeologische resten meer kunnen bevinden binnen het projectgebied, maar dat deze zodanig zullen verstoord zijn, dat ze geen hoog potentieel tot kennisvermeerdering in zich dragen.

- *Wat is de impact van de geplande werken (onderzoeksvraag 4)?*

Op basis van het uitgevoerde booronderzoek konden we vaststellen dat in de zones waar de bodem gedeeltelijk bewaard bleef, deze zich bevond op een diepte vanaf 60 centimeter onder het maaiveld. Op deze diepte werden plaatselijk resten aangetroffen van een A – B horizont. Elders echter was de A-horizont volledig verdwenen en tekende de oorspronkelijke bodem

zich pas af op een diepte van meer dan 1 meter ten opzichte van het maaiveld.

De geplande werken zullen over nagenoeg het volledige projectgebied gepaard gaan met afgravingen. De af te graven diepte varieert echter afhankelijk van de nieuwe inplanting. We kunnen stellen dat over het volledige terrein de grond 60 centimeter zal worden afgegraven. Deze werken hebben gezien de resultaten van het booronderzoek slechts lokaal een minimale impact op het eventueel nog aanwezige bodemarchief. Ter hoogte van de gebouwen zal het terrein over een diepte van 1 meter worden afgevoerd. Wat de zuidelijke zone van het projectgebied betreft zien we dat de nieuwe inplanting grotendeels de huidige gebouwen bestrijkt. Enkel naar het noordwesten is er een aanzienlijke uitbreiding voorzien. Hier werd een boring geplaatst (B1) waaruit bleek dat de oorspronkelijk bewaarde bodem (overgang A-horizont naar B-horizont) zich op een diepte tussen 90 en 120 centimeter bevond. Bovendien werden in deze zone sporen van minerale oliën aangetroffen. We kunnen dus stellen dat deze zone reeds grotendeels werd verstoord. De geplande werken zullen slechts een minimale extra verstoring van het eventueel nog aanwezige bodemarchief met zich meebrengen.

Ook het nieuwe restaurant bevindt zich grotendeels op reeds bebouwde zones. Enkel de huidige tuinzone wordt in de nieuwe inplanting ingenomen. Of de bodem hier ongeroerd is, is niet helemaal duidelijk. Echter het resultaat van de in de nabijheid uitgevoerde boring ((B1) ter hoogte van de inrit) toonde aan de bodem tot minstens 80 centimeter onder het maaiveld werd verstoord. Ter hoogte van de bestaande bebouwing zal dit ongetwijfeld groter zijn. We kunnen dus stellen dat de geplande werken hier eveneens een bijkomende impact zullen hebben op het eventueel aanwezige bodemarchief.

De veruit meest ingrijpende bodemingreep is gepland ter hoogte van de voorziene putten. Hier wordt de bodem tot een diepte van ongeveer 2,50 meter uitgegraven. Eventuele resten die zich in deze zones bevinden zullen volledig worden vernield.

- *Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op (onderzoeksvraag 5)?*

Op basis van de beschikbare en geraadpleegde bronnen kan voldoende gestaafd worden dat er zich met grote waarschijnlijkheid geen archeologische site met een hoog potentieel tot kennisvermeerdering binnen het projectgebied bevindt. Er dienen dus ook geen bijkomende vooronderzoeken te worden uitgevoerd, noch dienen er vervolgonderzoeken plaats te vinden.

4.2. [Samenvatting niet gespecialiseerd publiek](#)

Omdat McDonald's en Carglass een nieuwe vestiging gaan bouwen in Erembodegem, aan het kruispunt van de Churchillsteenweg met de Olmenstraat, en hierbij grote grondwerken worden uitgevoerd, moet er sinds 1 juni 2016 een bekrachtigde archeologienota worden toegevoegd aan de bouwvergunningsaanvraag. Daarom werd in opdracht van McDonald's een erkende archeoloog aangeduid om op basis van een bureauonderzoek een inschatting te maken van de mogelijke aanwezigheid van een archeologische site op het bouwterrein.

Om dit na te gaan werden verschillende aardkundige, archeologische, historische en cartografische bronnen geraadpleegd. Hieruit bleek dat er in de ruime omgeving van het projectgebied reeds in de prehistorie menselijke bedrijvigheid was. Verder werden aanwijzingen gevonden dat er belangrijke activiteiten plaatsvonden in de omgeving van het projectgebied in de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. De eerste sporen van gekende bebouwing op het terrein dateren uit het midden van de 20ste eeuw.

McDonald's liet een booronderzoek uitvoeren om een zicht te krijgen op de opbouw van de bodem op de plaats van het nieuwe restaurant. Hieruit bleek dat het grootste deel van het projectgebied reeds verstoord was door recente werken op het terrein.

Op basis van alle gegevens kunnen we stellen dat de kans dat er zich nog een waardevolle archeologische site bevindt binnen het projectgebied zeer klein is en dat er geen verder archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

5. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Op basis van de beschikbare gegevens blijkt dat er binnen de ruime omgeving van het projectgebied reeds menselijke activiteiten hebben plaatsgevonden vanaf de steentijd. De sporen van menselijke activiteit lopen door doorheen de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Gegevens omtrent de plaatselijke bodem afgetoetst aan de bodemkaart van Vlaanderen en de CAI leren ons dat er een grote correlatie is tussen het aanwezige bodemtype en de aanwezigheid van archeologische resten in deze regio. We kunnen met andere woorden concluderen dat het terrein gunstig gelegen is voor het aantreffen van archeologische resten.

Echter leerde het bronnenmateriaal ons ook dat de bodemopbouw binnen het projectgebied in grote mate bestaat uit OB-bodems, zijnde verstoorde bodems. Enkel vanaf een zekere diepte is de bodemopbouw lokaal gedeeltelijk bewaard. Gezien de aard van de te verwachte resten (zachte grondsporen) zullen deze reeds grotendeels verstoord zijn. Dit sluit echter niet uit dat er zich geen archeologische resten meer binnen het projectgebied kunnen bevinden. Maar dat de kans op het aantreffen van een intacte site eerder klein zo niet onbestaande is gezien de aanwezige verstoringen. Indien er zich nog resten binnen het projectgebied bevinden, zal het allicht slechts om fragmentarische resten gaan, waarbij de kans op het onderzoeken van een volledige context teniet gedaan is door de recentere verstoringen. De aangetroffen resten kunnen ons dus met andere woorden wel iets leren over de aanwezigheid van menselijke activiteiten op het terrein in deze of gene periode, maar hebben verder geen groot potentieel op kennisvermeerdering gezien het allicht ontbreken van een volledige context. Dat er in de regio in het verleden menselijke activiteiten plaatsvonden werd bovendien reeds aangetoond door de geraadpleegde bronnen. Daarom wordt hier geadviseerd om geen bijkomend onderzoek uit te voeren (**onderzoeksvraag 5**; zie Programma van Maatregelen, deel II van deze nota).

6. Bibliografie

6.1. Online bronnen

- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be>
- <http://www.geopunt.be/>
- <https://geo.onroenderfgoed.be>
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Erembodegem, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120311> (geraadpleegd op 23 maart 2017).
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208071>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31928>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208072>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31929>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158259>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158258>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158213>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/158246>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31925>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31938>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31937>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/160656>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152793>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208135>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152238>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/152240>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/31921>
- <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1455>
- <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1792>

6.2. Literatuur

- D'HUYVETTER, C., DE LONGIE, B. & M. EEMAN, *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, in *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen*, 5N1 (A-G), Brussel – Gent, 1978.
- DE GRAEVE, A., e.a., *Sporen van middeleeuwse bewoning te Erembodegem Zuid IV (Fase 3) (Oost-Vlaanderen)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 35, 2012, p. 99-100.
- DE GROOTE, K. & J. MOENS, *Middeleeuwse sporen in Erembodegem Terjoden (Ovl)*, in *Archaeologica Mediaevalis*, 22, 1999.
- DE SMAELE, B. & H. PIETERS, *Archeologienota Industrielaan 3E te Erembodegem (Oost-Vlaanderen)*, in aDeDe Archeologisch Rapport, 104, Gent, 2016.
- DE SMAELE, B., PIETERS, H. & S. CLAEYS, *Archeologienota Stationsstraat 165 te Haaltert (Oost-Vlaanderen)*, in aDeDe archeologisch rapport, 95, Gent, 2016.
- GEOSONDA, *Rapport landschappelijk booronderzoek, 10853, McDonalds Aalst*, 2017.
- GEOSONDA, *Rapport landschappelijk booronderzoek, 10854, Carglass Aalst*, 2017.
- KLINKENBERG, S. & E. Taelman, *Aalst (Erembodegem) Zuid IV fase 4. Archeologisch vooronderzoek*, in *Solva Archeologie rapport*, 28, Aalst, s.d.
- SERGANT, J., *Een onderzoek naar de steentijd in het Aalsterse*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, 1994-1995.
- SERGANT, J., *Steentijdvondsten in de regio Aalst (Oost-Vlaanderen en Brabant, België). Inventaris en geografische analyse*, in *Archeologische Inventaris Vlaanderen*, Buitengewone reeks, 8, 2004.
- VAN DE VIJVER, M., e.a., *Vroege en volmiddeleeuwse bewoning te Erembodegem "Zuid IV" (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 31, 2008, p. 113-115
- VAN DE VIJVER, M., e.a., *Bronstijd- en ijzertijdsporen te Erembodegem: cirkels, rechthoeken en kuilen (Aalst, provincie Oost-Vlaanderen, België)*, in *Lunula*, 17, 2009, p. 15-22.
- VAN GEIT, P., *Archeologisch onderzoek van de gemeente Erembodegem*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, 1986-1987.
- VERBRUGGE, A. & A. DE GRAEVE, *Aalst (Erembodegem) Zuid IV fase 3. Archeologisch vooronderzoek. December 2010*, in *Solva Archeologierapport*, 22, Aalst, 2013.
- VERBRUGGE, A., DE GRAEVE, A. & B. CHERRETE, *Erembodegem Zuid IV fase 3. Archeologisch onderzoek*, in *Solva Archeologierapport*, 27, Erpe-Mere, 2013.

7. Lijst figuren en bijlagen

7.1. Lijst figuren

Project code	Nr	Type	Onderwerp	Aanmaakschaal origineel	Aanmaakdatum origineel	Versie
2017B314	1	Kadasterplan	Projectgebied ten opzichte van GRB-bestand (©AGIV)	1/10000	2016	Digitaal
2017B314	2	Inplanting bestaand	Opmeting bestaande situatie met aanduiding zones (Bron: McDonald's Belgium)	onbekend	onbekend	Digitaal
2017B314	3	Foto bestaand	Bestaande bebouwing Churchillsteenweg 49 (bron: Google Earth)	nvt	2014	Digitaal
2017B314	4	Foto bestaand	Bestaande bebouwing Churchillsteenweg 51 (bron: Google Earth)	nvt	2014	Digitaal
2017B314	5	Foto bestaand	Bestaande bebouwing Olmenstraat 1 (bron: Google Earth)	nvt	2014	Digitaal
2017B314	6	Inplantingsplan	Nieuwe inplanting met te slopen woningen (© McDonald's Belgium)	1/200	2017	Digitaal/PDF
2017B314	7	Analyseplan	Verstoringsdieptes nieuwe inplanting op GRB-bestand	1/10000	2017	Digitaal
2017B314	8	Inplantingsplan	Inplanting landschappelijke boringen noordelijke zone op luchtfoto (Bron: Geosonda)	nvt	2016	Digitaal/PDF
2017B314	9	Inplantingsplan	Inplanting landschappelijke boringen zuidelijke zone op luchtfoto (Bron: Geosonda)	nvt	2016	Digitaal/PDF
2017B314	10	Historische kaart	Plangebied op kaart van Fricx (©AGIV)	onbekend	1712	Digitaal
2017B314	11	Historische kaart	Uitsnede kaart van Ferraris, met aanduiding van het projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	1771-1778	Digitaal
2017B314	12	Historische kaart	Uitsnede kaart van Ferraris, met aanduiding van het projectgebied (rood), detail. (Bron: © AGIV)	onbekend	1771-1778	Digitaal
2017B314	13	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen, met aanduiding van het projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	1841-1843	Digitaal
2017B314	14	Historische kaart	Kaart van Vandermaelen, met aanduiding van het projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	1/20000	1846-1854	Digitaal
2017B314	15	Historische kaart	Plan Popp met aanduiding projectgebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	1842-1879	Digitaal
2017B314	16	Orthofoto	Orthofoto van het plangebied 1971 (Bron: © AGIV)	onbekend	1971	Digitaal
2017B314	17	Orthofoto	Orthofoto (zomeropname 1979-1990) van het plangebied (Bron: © AGIV)	onbekend	1979-1990	Digitaal
2017B314	18	Orthofoto	Orthofoto (2000-2003) van het plangebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	2000-2003	Digitaal
2017B314	19	Orthofoto	Orthofoto (2013-2015) van het plangebied (rood). (Bron: © AGIV)	onbekend	2013-2015	Digitaal
2017B314	20	Topografische kaart	Plangebied op de topografisch kaarten van het NGI (© AGIV)	1/10000	1990	Digitaal
2017B314	21	Hoogteprofiel	Doorsnede door terrain van N naar Z (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2017B314	22	Hoogteprofiel	Doorsnede door terrain van NW naar ZO (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2017B314	23	Hoogtekaart	Projectgebied op het digital hoogtemodel vlaanderen II (1 meter) (Bron: ©Geopunt)	onbekend	2015	Digitaal
2017B314	24	Bodemkaart	De bodems volgens de bodemkaart van België (Bron: © dov.vlaanderen).	1/20000	2015	Digitaal
2017B314	25	Erosiekaart	Projectgebied op de bodemerosiegevoeligheidskaart (Bron: ©Geopunt)	1/10000	2015	Digitaal
2017B314	26	Bodemgebruik	Plangebied op de bodemgebruikskaart (© AGIV)	1/10000	2016	Digitaal
2017B314	27	Tertiairgeologische kaart	Uitsnede tertiairgeologische kaart thv het projectgebied (Bron: © dov.vlaanderen).	1/50000	onbekend	Digitaal
2017B314	28	Quartaairgeologische kaart	Uitsnede quartaairgeologische kaart thv het projectgebied (Bron: © dov.vlaanderen).	1/200000	2001	Digitaal
2017B314	29	Profiel	Uitleg quartaairgeologische kaart profieltype 3 (Bron: © dov.vlaanderen).	nvt	2001	Digitaal
2017B314	30	CAI	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied (©CAI Vlaanderen)	1/10000	2017	Digitaal

7.2. Lijst bijlagen

Projectcode	Nummer Bijlage	Onderwerp	Figuurnummer	Pagina
2017B314	Bijlage 1	PDF inplanting nieuwe toestand	6	13
2017B314	Bijlage 2	PDF verslag landschappelijke boringen	8	15
2017B314	Bijlage 3	PDF verslag landschappelijke boringen	9	16
2017B314	Bijlage 4	PDF programma van maatregelen	Apart volume	/
2017B314	Bijlage 5	PDF Privacyfiche	/	/